

Kangasniemi

SE ON SE PAIKKA

Talousarvio 2023 ja Taloussuunnitelma 2024-2025

Sisällys

1.	Talousarvion yleisperustelut	3
1.1	Kunnanjohtajan katsaus	3
1.2	Kuntastrategia ja palveluorganisaatio	7
1.3	Talousarvion laadintaperusteet	8
1.3.1	Talousarvion sitovuustaso	8
1.3.2	Tavoitteet ja mittarit	9
1.3.3	Henkilöstömenot	9
1.3.4	Verotulot	9
1.3.5	Valtionosuudet.....	10
1.3.6	Yhteistoimintaosuudet	10
2.	Käyttötalousosa.....	12
2.1.	Valtuuston asettamat sitovat taloudelliset tavoitteet 2023 vastuualueittain	12
2.2.	Hallintokuntien talousarviot ja tulokortit	13
2.2.1	Hallinto- ja talouspalvelut	13
2.2.2	Sivistystoimen palvelut.....	19
2.2.3	Tekniset palvelut.....	34
3.	Kuntakonserni	41
4.	Tuloslaskelma.....	43
5.	Rahoituslaskelma	47
6.	Taloussuunnitelma	49
7.	Investoinnit	51
	Liite 1 Talousarvion 2023 täytäntöönpano-ohjeet	54
	Liite 2 Henkilöstösuunnitelma	57
	Liite 3 Väestöennuste	60

1. Talousarvion yleisperustelut

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Kuntien talouteen vaikuttavat monet kansalliset ja kansainväliset muutokset. Koronaepidemian jälkeen maailmantalouden näkymiä ovat heikentäneet mm. nopea inflaatiokehitys, Euroopan energiakriisi sekä Venäjän hyökkäyssota. Euroopan energiamarkkinoiden ongelmat voivat johtaa energian kulutuksen säännöstelyyn tulevana talvena. Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen (2022:58) mukaan erityisesti sähkön hintojen oletetaan nousevan edelleen ja pysyvän korkealla vuoden 2023 alkupuolelle saakka.

Geopoliittiset jännitteet ja Venäjään kohdistuneet talouspakotteet ovat aiheuttaneet paitsi energiamarkkinoiden häiriöitä myös yleistä hintojen nousua Suomessa. Myös elintarvikkeiden ja raaka-aineiden hintojen nousu on ollut nopeaa. Kuluttajahintojen nousu on leikannut kotitalouksien ostovoimaa, kulutusta ja yleistä talouden kasvua.

Bruttokansantuotteen (BKT) ennakoitaan kasvavan valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen (2022:58) mukaan vuonna 2022 yhteensä 1,7 %, ja BKT:n kasvun ennakoitaan hidastuvan 0,5 prosenttiin vuonna 2023. Myös työllisyyden kasvun arvioidaan hidastuvan nopean kasvuvaiheen jälkeen.

Kuntien talous kääntyi keskimäärin positiivisen suuntaan vuonna 2020 ja säilyi vakaana ja vahvana myös vuonna 2021 tilikauden tulosten ja vuosikatteiden valossa. Myös kuntatalouden vuosi 2022 näyttää talouden tunnuslukujen ja valtiovarainministeriön kuntatalousohjelman (2022:57) valossa hyvältä. Tosin hyvinvointialueen aloittaminen ja erityisesti sote-kulujen kuntalaskutukseen vuoden 2022 osalta liittyy myös paljon kysymysmerkkejä ja epävarmuustekijöitä.

Sote-uudistuksen voimaantulo on kuntien vuoden 2023 talousarvion laatimisen osalta historiallinen muutos. Uudistuksen yhteydessä sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy kunnilta hyvinvointialueille, millä on merkittäviä vaikutuksia kuntien toimintaan ja talouteen. Sote-palvelujen ja pelastustoimen rahoitusvastuu siirtyy kunnilta valtiolle, jolloin siirtyviä kustannuksia vastaava määrä kuntien tuloja siirretään valtiolle hyvinvointialueiden toiminnan rahoittamiseksi. Kuntatalousohjelmassa (2022:57) esitetyn arviolaskelman mukaan siirtyvien kustannusten yhteismäärä on noin 21,2 mrd. euroa. Tuloista siirtyy eniten kunnallisveroa, noin 13,11 mrd. euroa, mikä toteutetaan alentamalla kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja tasasuuruisesti 12,64 prosenttiyksiköllä. Samalla myös esimerkiksi kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta alennetaan.

Sote-uudistuksen vaikutukset kohdistuvat erityisesti kuntien käyttötalouteen, jossa tulojen ja menojen taso ja rakenne muuttuvat merkittävästi. Kuntien tulot sekä menot lähes puolittuvat uudistuksen seurauksena. Kuntien verotuloja leikkaava vaikutus ei näy vielä vuonna 2023 täysimääräisesti, koska osa aiempien vuosien kunnallis- ja yhteisöverotuloista tilittyy vuodelle 2023 vanhojen kunnallisveroprosenttien ja yhteisöverotulojen jako-osuuksien mukaisesti. Täten verotulot laskevat vielä vuonna 2024 sote-uudistuksen seurauksena. Tästä johtuen

vuoden 2023 osalta kuntatalouden tila näyttää yleisesti vielä vakaalle, mutta taloudelliset haasteet korostuvat erityisesti tulevina vuosina. Sote-uudistuksen rahoitusta koskevat siirtolaskelmat täsmentyvät vuonna 2023 sen jälkeen, kun kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstiedot valmistuvat.

Väestön ikääntyminen on lisännyt hoito- ja hoivapalvelujen tarvetta ja siten kuntatalouden menopaineita jo pitkään, mutta sote-uudistuksen myötä nämä vaikeasti ennakoitavat ja nopeasti kasvavat menot siirtyvät hyvinvointialueiden vastuulle. Toisaalta kuntien mahdollisuudet tasapainottaa talouttaan menoja sopeuttamalla kaventuvat ja kuntien keskimääräinen investointien liikkumavara heikkenee. Monissa kunnissa investointitarpeet pysyvät suurina muun muassa rakennuskannan iän, korjausvelan, muuttoliikkeen ja toimintaympäristön muutosten vuoksi.

Sote-uudistuksen jälkeen kuntien tehtävät painottuvat entistä vahvemmin varhaiskasvatukseen, koulutukseen ja kuntien elinvoiman kehittämiseen. Samalla on tärkeää varmistaa kuntien ja perustettavien hyvinvointialueiden yhteistyön toimivuus myös jatkossa. Tämä korostuu esimerkiksi opiskelijahuollossa, kun opiskelijahuolto palvelut siirtyvät hyvinvointialueen järjestämisvastuulle.

Muita merkittäviä kuntien kustannustason kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ovat mm. korkotason nousu sekä kunta-alan palkkaratkaisut, sillä henkilöstökulut muodostavat kuntien suurimman kuluerän. Kunta-alan sopimusratkaisut nostavat työvoimakustannuksia merkittävästi tulevina vuosina.

Ukrainan pakolaistilanteesta on aiheutunut paitsi inhimillistä hätää myös taloudellisia seurauksia. Kuntatasolla kunnille kompensoidaan ukrainalaisten pakolaisen varhaiskasvatuksen järjestämiseen ja valmistavaan opetukseen liittyviä kustannuksia. Lisäksi kompensatiomalli on ollut käytössä ukrainalaisten asumisen järjestelyihin liittyen.

Suomen hallitus on päättänyt jatkaa myös TE-palvelujen siirtämistä kunnille, mille osaltaan luo pohjaa vuonna 2021 käynnistyneet työllisyyden kuntakokeilut. Kuntakokeiluihin osallistuu yhteensä 25 kokeilualuetta ja Kangasniemi on mukana Mikkelin seudun kuntakokeilussa. TE-palvelujen siirtämisen yhteydessä luodaan valtiosuukseen perustuva rahoitusmalli ja lähtökohtana on ollut se, että palvelujen järjestämisvastuu siirtyisi kunnille vuoden 2025 alusta. Mallin sisäänajo edellyttää kuntatasolla järjestelmällistä ja suunnitelmallista valmistautumista toimintojen yhteensovittavan kehittämistyön avulla.

Mainitut kansalliset ja kansainväliset muutostekijät koskettavat myös Kangasniemen kunnan taloutta monin eri tavoin. Energian hinnan nousu vaikuttaa merkittävästi vuoden 2023 talousarvioon. Tämänhetkisen tiedon mukaan esimerkiksi sähkön hinnan nousu edellyttää yli 300 000 euron korotusta ao. määrärahoihin. Samaan aikaan on tärkeää etsiä keinoja energiakulujen säästämiseksi.

Vuoden 2022 veroprosentti 21,5 on laskennallisena perusteena, kun Kangasniemen kunnan veroprosenttia lasketaan hyvinvointialueille siirryttäessä. Verotuloennusteiden mukaan vuoden 2023 verotulot ovat Kangasniemen kunnassa 12 574 500 euroa, kun vastaava luku oli vuonna 2022 talousarviossa 20 284 600 euroa. Valtiosuudet ovat puolestaan vuoden 2023

talousarviossa yhteensä 1 616 353 euroa (19 658 031 euroa v. 2022). Toimintatuotot vuoden 2023 osalta ovat 3 253 527 euroa (TA 2022 yhteensä 2 867 582 e) ja toimintakulut 16 178 328 euroa (TA2022 yhteensä 41 729 429 euroa). Palkoissa on huomioitu 5 % korotus kunta-alan sopimukseen perustuen. Vuosikatteenä vuoden 2023 osalta muodostuu 1 347 052 euroa ja tilikauden tulokseksi alijäämää -99 604 euroa.

Kangasniemen kuntataloutta horjuttavat vielä vuoden 2022 osalta Essoten toiminnan lopettamiseen ja Essoten tilinpäätökseen liittyvät ennakoinnattomat kustannukset. Essoten tilinpäätösennuste on kirjoitushetkellä vuoden 2022 osalta lähes 30 miljoonaa euroa alijäämäinen, mikä sisältää mm. palkkojen harmonisointikustannuksia.

Nettoinvestoinnit ovat vuonna 2023 yhteensä 1 586 500 euroa. Yksi suurimmista investointikohteista on mm. Koittilan koulun mahdollinen sisäilmasaneeraus (250 000 e). Koulun kuntotutkimuksessa tuli esille vaurioita, jotka edellyttävät väistötiloihin siirtymistä sekä korjaussuunnitelman laatimista.

Kiviniemen alueen kehittämiseksi on käynnistynyt maakuntaliiton rahoittama hanke (AKKE-rahoitus), jonka yhteyteen investointibudjettiin on varattu 150 000 euroa infran kehittämiseen. ICT-hankinnat ovat puolestaan yhteensä 200 000 euroa. Osuus sisältää 60 000 euroa vireillä olevan laajakaista-hankkeen osarahoitusosuutta vuoden 2023 osalta. Hankkeelle on haettu tukea Liikenne- ja viestintävirasto Traficomilta, ja MPY Telecom Oyj toimii hankkeen toteuttajana ja hallinnoijana.

Karhuvuoren alueen ja liikuntapuiston kehittäminen on kuntastrategian yksi kehittämisen kärki, ja tähän tarkoitukseen vuoden 2023 investointibudjetissa on varattu 50 000 euroa. Jäähallin kaukolämpöjärjestelmään on budjetoitu 85 000 euroa, sähköautojen latauspisteisiin 40 000 euroa, teiden päällystysaneerauksiin 50 000 euroa sekä rakennusautomaation saneeraukseen 50 000 euroa.

Kangasniemen haasteina tulevinakin vuosina ovat väestörakenteeseen, huoltosuhteeseen ja muuttoliikkeeseen liittyvät kysymykset. Vuoden 2022 kuluessa Kangasniemen väkiluku on edelleen laskenut, vaikka nettomuuton osalta lukemat ovat säilyneet kohtuullisen hyvinä. Kunnan väkiluku oli lokakuussa 2022 yhteensä 5 173.

Kunnan pito- ja vetovoiman vahvistaminen on jatkossa entistäkin tärkeämpää. Elinvoimatyöhön ja yritys yhteistyöhön panostetaan entistä enemmän Etelä-Savon maakuntaliiton hankerahoituksen turvin, jossa erityisenä painopisteenä on yritysten työvoiman saatavuuden turvaaminen. Elinvoiman kehittämisen osalta tavoitteena on myös Kangasniemen kuntabrändin ja markkinointiviestinnän kokonaisvaltainen uudistaminen, johon liittyy mm. kunnan visuaalisen ilmeen, digitaalisen viestinnän ja tapahtumamarkkinoinnin kehittämistä.

Kuntatalouden ennusteisiin ja tulevaisuuden näkymiin liittyy edelleen poikkeuksellisen paljon epävarmuutta. Kansainvälisellä tasolla Venäjän hyökkäys Ukrainaan muutti talouden tilannekuvan eikä se ole sittemmin selkiytynyt oleellisesti. Venäjän hyökkäys Ukrainaan jatkuu ja näkymä tulevaisuuteen on edelleen kovin epävarma. Myöskään covid-19-virukseen liittyvät uhkakuvat eivät ole täysin poistuneet. Kuntatalouden osalta epävarmuutta liittyy myös

hyvinvointialueille siirtyviin kustannuksiin ja tuloihin, joiden lopulliset vaikutukset kuntatalouteen selviävät vasta vuoden 2022 tilinpäätöstietojen valmistuttua.

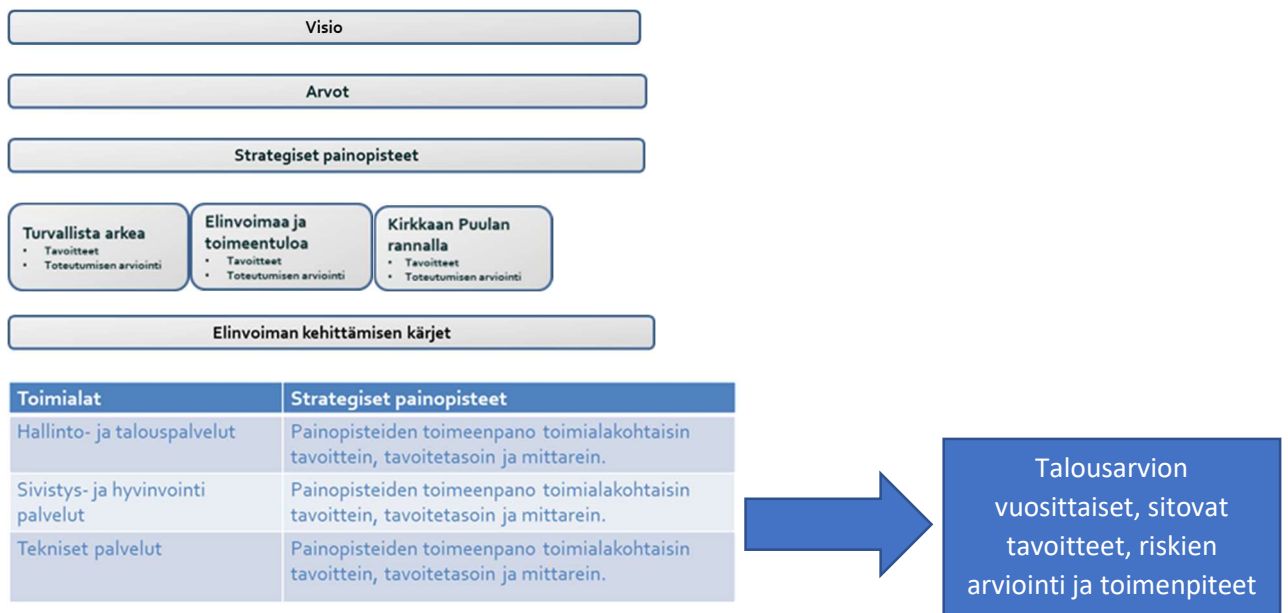
Kimmo Kainulainen

kunnanjohtaja

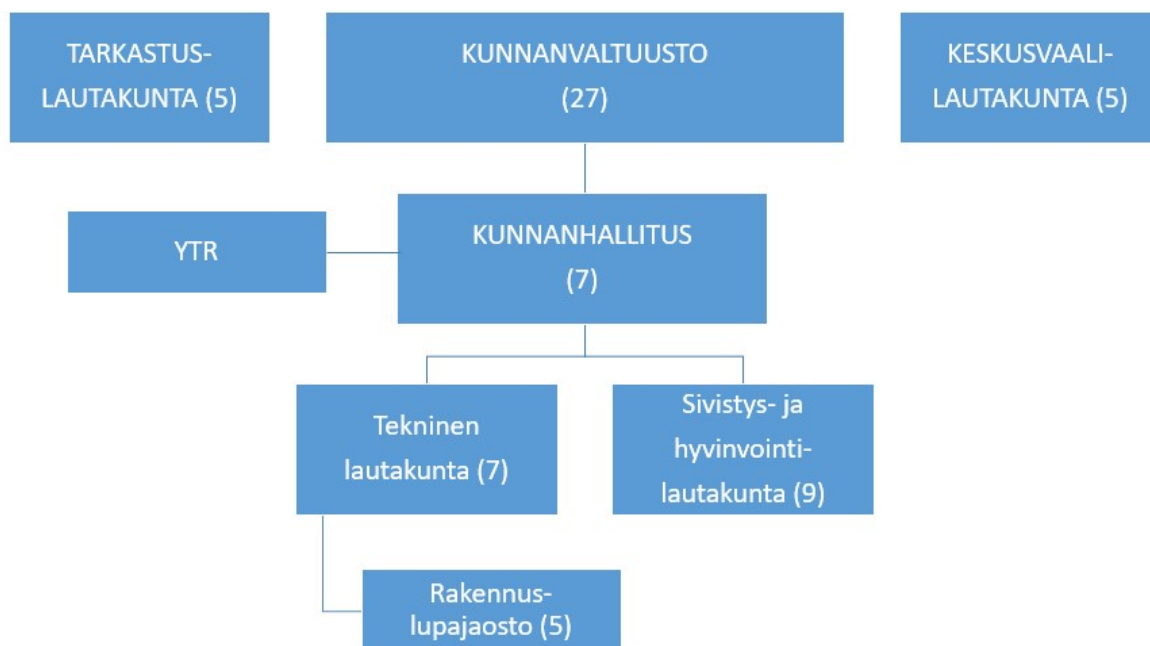
1.2 Kuntastrategia ja palveluorganisaatio

Kangasniemen kunnanvaltuuston 4.4.2022 § 23 hyväksymä uusi kuntastrategia on perustana talouden suunnittelulle ja tavoitteiden määrittelylle kuntalain edellyttämällä tavalla. Kukin hallintokunta on päivittänyt talousarviovuoden tavoitteensa strategian linjausten mukaisesti. Strategiassa on määritelty kunnan arvoja noudattelevat toimintalinjat ja päämäärät. Uuden strategian arvoja ovat avoimuus ja vuorovaikutteisuus, inhimillisyys ja asiakaslähtöisyys sekä uudistuvuus ja kehittyminen.

Kangasniemen strategian rakenne

Alla on Kangasniemen kunnan luottamustoimielinten palveluorganisaatio, joka perustuu kunnanvaltuuston 23.5.2022 hyväksymään hallintosäätöön. Päivitetty hallintosäätö on tullut voimaan 1.6.2022.

1.3 Talousarvion laadintaperusteet

1.3.1 Talousarvion sitovuustaso

Kunnanvaltuusto vahvistaa taloussuunnitelman ensimmäisen vuoden 2023 talousarviona sitovana noudatettavaksi ja taloussuunnitelmat vuosille 2024-2025 suuntaa-antavina arvioina, jotka tarkentuvat talousarviovuosina. Talousarvion täytäntöönpano-ohje vahvistetaan talousarvion yhteydessä. Erillisiä käyttösuunnitelmia ei tehdä.

Talousarvio on valtuustoon nähden sitova seuraavilla talousarviokokonaisuuksilla:

- kunnanhallitus
- sivistyksen ja hyvinvoinnin toimiala
- tekninen toimiala
- tuloslaskelma
- investoinnit
- rahoituslaskelma

Kunnanvaltuusto päättää määrärahat ja tuloarviot sekä tavoitteet tehtäväalueittain. Investointimäärärahat myönnetään hankeryhmittäin. Talousarvio on kunnanvaltuustoon nähden sitova nettomääräisenä käyttötalouden ulkoisten erien osalta päävastuualueittain ja investointien osalta hankeryhmittäin. Rahoituslaskelman eristä pitkäaikaisten lainojen ja lyhytaikaisten lainojen yhteismäärän muutos ja antolainojen lisäys ovat valtuustoon nähden sitovia. Sitovuustasona

käyttötalouden menoihin ja tuloihin nähden on toimintakate (nettomenot). Henkilöstömenoja tai niiden säästöjä ei saa käyttää muiden menolajien katteeksi.

Määrärahojen riittävydestä, tuloarvioiden ja tavoitteiden toteutumisesta vastaavat

- tilivelvolliset luottamushenkilöt: kunnanhallituksen, lautakuntien, johtokuntien ja toimikuntien jäsenet
- tilivelvolliset viranhaltijat: kunnanjohtaja, talous- ja hankepäällikkö sekä palvelukeskusten johtajat

1.3.2 Tavoitteet ja mittarit

Talousarvioon kirjatut sanalliset tavoitteet perustuvat strategiaan. Tavoitteet ja mittaristo on laadittu palvelualueittain. Mittariston käyttäminen mahdollistaa konkreettisen toteutumisen seurannan.

1.3.3 Henkilöstömenot

Kunnan palkat nousevat vuonna 2023 ennusteen mukaan 7,9 %. Palkkojen kokonaisennuste on 7 250 t€. Koko henkilöstökulujen kasvu on 3,9 %. Henkilöstökuluihin on vaikuttanut eläkemaksuperusteisen maksun poisjääminen ja jakautuminen tasausmaksuun hyvinvointialueen ja kunnan kesken siten, että kunnan osuus vuonna 2023 on 346 t€.

1.3.4 Verotulot

Kunnan tuloveroprosentiksi vuodelle 2023 on asetettu 8,86 %. Tähän on päädytty, kun vuoden 2022 tuloveroprosentista on vähennetty hyvinvointialueiden perustamisen yhteydessä tehdyssä järjestämisvastuiden ja kustannusten jaossa kaikkia Manner-Suomen kuntia koskeva 12,64 prosenttiyksikön alennus veroprosentista.

Kunnanvaltuusto on vahvistanut seuraavat kiinteistöveroprosentit vuodelle 2023:

- Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,00 %
- Vakituinen asuinrakennus	0,50 %
- Muu kuin vakituinen asuinrakennus	1,10 %
- Rakentamaton rakennuspaikka	2,00 %
- Yleishyödyllinen yhteisö	0,00 %

Kiinteistöveroprosentteihin ei tehty muutoksia talousarvion 2023 valmistelun yhteydessä.

Verotulot on talousarvioon ennustettu pääsääntöisesti Kuntaliiton veroennusteiden mukaan. Kiinteistöveron osuutta on kuitenkin nostettu 45 t€ perustuen kiinteistöveroprojektin etenemiseen. Verot on ennustettu seuraavasti:

VEROTULOT	TP2021	TA2022	TAE2023
Kunnan tulovero	15 415 630	15 368 600	7 856 000
Kiinteistövero	1 983 841	1 903 000	2 064 500
Osuus yhteisöveron tuotosta	4 399 010	3 013 000	2 654 000
Verotulot yhteensä	21 798 483	20 284 600	12 574 500

1.3.5 Valtionosuudet

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu kahdesta osasta:

1. valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja
2. opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Vaikka sote-kustannukset ja ns. sote-sidonnaiset valtionosuudet poistuvat kuntien taloudesta vuonna 2023, menneet sote-kustannukset vaikuttavat kuntien valtionosuuksiin myös vuoden 2023 jälkeen. Vuoden 2022 sote-kustannusten toteuma ratkaisee kuntien tulevan valtionosuuspohjan, koska mahdollinen puuttuva raha leikataan vuodesta 2024 alkaen kuntien valtionosuuksista.

Kangasniemen vuoden 2023 valtionosuusennuste on viimeisimmin julkaistun arvion mukaan seuraava:

VALTIONOSUUDET €	TP2021	TA2022	TAE2023
Kunnan peruspalvelujan valtionosuus	16 561 142	20 133 031	984 042
mistä verotuloihin perustuva valtionosuuden taseus			
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	- 465 646	- 475 000	- 475 025
Verotulomenetysten korvaus	3 277 032		1 107 336
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä	19 372 528	19 658 031	1 616 353
Valtionosuudet €/asukas (31.12.2021/5230 asukasta)	3 704	3 759	309

1.3.6 Yhteistoimintaosuudet

Kunnan käyttötalouteen sisältyvät seuraavat yhteistoimintaosuudet tai jäsenmaksut:

Organisaatio	Vuosimaksu €
Etelä-Savon Maakuntaliitto	87 516
KT Työnantajat	4 745
Suomen Kuntaliitto	11 475
Mikkelin Seudun Uusyrityskeskus	6 650
Veejjakaja ry	25 613
Mikkelin seudun matkailu	13 500
Mikkelin seutuyhteistyö	47 666
Mikkelin musiikkiopisto	45 000
Puulan seutuopisto	150 000

2. Käyttötalousosa

2.1. Valtuuston asettamat sitovat taloudelliset tavoitteet 2023 vastualueittain

Kangasniemen kunta 2023	TP2021	TA2022	TAE2023	Muutos %	Muutos €
13104 KONSERNI- JA ELINKEINOPALVELUT 2023 -					
33000 Toimintatuotot			497 040	100	-497 040
34000 Toimintakulut			-1 086 970	100	1 086 970
34999 Toimintakate	0	0	-589 930	100	589 930
13304 HALLINTO- JA TALOUSPALVELUT 2023 -					
33000 Toimintatuotot			176 000	100	-176 000
34000 Toimintakulut			-2 212 751	100	2 212 751
34999 Toimintakate	0	0	-2 036 751	100	2 036 751
13004 KUNNANHALLITUS 2023 -					
33000 Toimintatuotot			673 040	100	-673 040
34000 Toimintakulut			-3 299 721	100	3 299 721
34999 Toimintakate	0	0	-2 626 681	100	2 626 681
30102 SIVLA/HALLINTO- JA LTK-PALVELUT 2021-					
33000 Toimintatuotot	243 298	200 500	98 500	-50,9	102 000
34000 Toimintakulut	-1 257 172	-790 071	-920 806	16,5	130 735
34999 Toimintakate	-1 013 874	-589 571	-822 306	39,5	232 735
30202 ALAKOULUT 2021-					
33000 Toimintatuotot	28 535	16 000	16 000		
34000 Toimintakulut	-2 002 393	-1 966 228	-2 137 408	8,7	171 180
34999 Toimintakate	-1 973 858	-1 950 228	-2 121 408	8,8	171 180
30302 YLÄKOULU 2021-					
33000 Toimintatuotot	4 878				
34000 Toimintakulut	-1 302 388	-1 297 003	-1 278 137	-1,5	-18 866
34999 Toimintakate	-1 297 510	-1 297 003	-1 278 137	-1,5	-18 866
30402 LUKIO 2021-					
33000 Toimintatuotot	72 229	44 631	30 000	-32,8	14 631
34000 Toimintakulut	-634 462	-693 388	-790 657	14	97 269
34999 Toimintakate	-562 232	-648 757	-760 657	17,2	111 900
30502 VARHAISKASVATUS 2021-					
33000 Toimintatuotot	206 443	154 750	267 436	72,8	-112 686
34000 Toimintakulut	-1 673 094	-1 818 573	-2 392 367	31,6	573 794
34999 Toimintakate	-1 466 651	-1 663 823	-2 124 931	27,7	461 108
30602 HYVINVOINTI JA VAPAA-AIKA 2021-					
33000 Toimintatuotot	162 813	129 600	124 278	-4,1	5 322
34000 Toimintakulut	-541 564	-618 612	-618 690		78
34999 Toimintakate	-378 751	-489 012	-494 412	1,1	5 400
30002 SIVISTYS- JA HYVINVOINTIPALVELUT 2021-					
33000 Toimintatuotot	718 196	545 481	536 214	-1,7	9 267
34000 Toimintakulut	-7 411 071	-7 183 875	-8 138 064	13,3	954 189
34999 Toimintakate	-6 692 876	-6 638 394	-7 601 850	14,5	963 456

50102 TEKLA/HALLINTO- JA LTK-PALVELUT 2021-

33000 Toimintatuotot	105 990	73 000	70 000	-4,1	3 000
34000 Toimintakulut	-598 496	-662 838	-631 000	-4,8	-31 838
34999 Toimintakate	-492 506	-589 838	-561 000	-4,9	-28 838

50302 RUOKA- JA PUHTAUSPALVELUT 2021-

33000 Toimintatuotot	21 239	30 000		-100	30 000
34000 Toimintakulut	-863 863	-906 030	-1 026 708	13,3	120 678
34999 Toimintakate	-842 624	-876 030	-1 026 708	17,2	150 678

50402 VESIHUOLTOLAITOS 2021-

33000 Toimintatuotot	618 602	666 700	791 177	18,7	-124 477
34000 Toimintakulut	-424 001	-419 116	-506 314	20,8	87 198
34999 Toimintakate	194 601	247 584	284 863	15,1	-37 279

50002 TEKNISET PALVELUT 2021-

33000 Toimintatuotot	1 770 158	1 724 101	2 044 273	18,6	-320 172
34000 Toimintakulut	-4 162 057	-4 289 355	-4 740 543	10,5	451 188
34999 Toimintakate	-2 391 899	-2 565 254	-2 696 270	5,1	131 016

5 KANGASNIEMEN KUNTA 2023 -

33000 Toimintatuotot			3 253 527	100	-3 253 527
34000 Toimintakulut			-16 178 328	100	16 178 328
34999 Toimintakate	0	0	-12 924 801	100	12 924 801

2.2. Hallintokuntien talousarviot ja tulokortit

2.2.1 Hallinto- ja talouspalvelut

TOIMINNALLISET VALTUUSTOTASON TAVOITTEET VASTUUALUEITTAIN KUNNANHALLITUS

Tehtävän nimi:**KONSERNI- JA ELINKEINOPALVELUT****Vastuhenkilö:** kunnanjohtaja**Palvelusuunnitelman kuvaus**

Elinkeinopalvelujen tavoitteena on paikallisen elinkeinoelämän toimintaedellytysten turvaaminen ja kehittäminen. Elinkeinopalvelujen yleistavoitteisiin liittyvät yritysten tukeminen ja neuvontapalvelun kehittäminen, kuntamarkkinoinnin uudistaminen sekä matkailun ja tapahtumatuotannon edistäminen.

Toiminnan painopisteitä ovat

- aloittavien yritysten neuvontapalvelut ja yritysten omistajanvaihdoksen tukeminen

- elinkeinotoimintaa ja kunnan elinvoimaa edistävien hankkeiden suunnittelu ja toteutus
- yritysten työvoiman saatavuuden turvaaminen
- luontoon ja kulttuuriin perustuvien tapahtumien ja aktiviteettien kehittäminen
- uusien matkailun palvelukokonaisuuksien suunnittelu ja toteutus
- kuntabrändin ja sen markkinoinnin uudistaminen
- korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyön kehittäminen
- paikallisten yritysten ja kunnan vuorovaikutuksen edistäminen.

Yleisenä tavoitteena on uusien yrittäjien houkuttelu alueelle sekä uusien yrittäjien ja työpaikkojen määrän kasvu ja kunnan kokonaisvetovoiman lisääminen.

2 Elinvoimaa ja toimeentuloa: Yrittäjyyttä ja työpaikkoja		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
2.1 Olemme yritysten vahva ja haluttu kumppani. Tuemme tarpeen vaatiessa yritysten kasvua ja innovaatiotoimintaa.	Kunnan henkilöstön säännöllisten yritysvierailujen toteutus. Vähintään kolmen yritystapahtuman toteutus yhteistyössä kunnan kanssa Yritysten kasvun ja innovaatiotoiminnan tukeminen tarvittaessa hankkeiden ja oppilaitosyhteistyön avulla. Tavoite: vähintään yksi hanke käynnissä	
2.2 Tarjoamme yrityksille neuvontaa asiakaslähtöisesti alueellisen yhteistyöverkoston puitteissa niin omistajavaihdoksissa, yrityksen perustamisessa kuin muissa yrittäjän arjen haasteissa	Yhteistyö Mikkelin seudun uusyrittäjäkeskuksen kanssa (tavoite: vähintään 12 uutta yritystä perustettu)	
2.3 Pidämme yritysten tarpeiden tunnistamista ensiarvoisen tärkeänä kunnan kehittämisen kannalta. Ylläpidämme säännöllistä vuoropuhelua yrittäjien ja kunnan välillä.	Kunnan ja yritysten yhteisten keskustelutilaisuuksien järjestäminen säännöllisesti (vähintään kerran kuukaudessa yhteiset aamukahvit) Kehitysalustoilla innovaatioita ja elinvoimaa Kangasniemelle -hankkeen tavoitteiden toteuttaminen yhteistyössä paikallisten yritysten kanssa	
2.4 Valmistaudumme työvoimapalveluiden siirtoon kunnille. Kehitämme uusia kustannustehokkaita työllisyydenhoidon malleja yhteistyössä paikallisten yritysten, järjestöjen ja alueellisen kumppaniverkoston kanssa.	Kunta kehittää työllisyyden hoidon malleja aktiivisena toimijana alueellisessa työllisyyden kehittämishankkeessa, jossa huomioidaan myös yrityspalvelujen siirtyminen TE-toimistoilta kunnille ja työnantajien työvoiman saatavuus. (tavoite: 1 alueellinen kehittämishanke käynnissä) Kunta osallistuu alueelliseen Te24-työvoiman palvelumallin kehittämishankkeeseen, nostaen näkyviin erityisesti kehyskuntien tarpeet palvelumallissa. (tavoite: 1 alueellinen kehittämishanke)	

	Paikallisten yritysten rekrytoinnin tukeminen Kehitysalustoilla innovaatioita ja elinvoimaa Kangasniemelle –hankkeen tavoitteiden mukaisesti	
2.5 Hyödynämme mahdollisimman monipuolisesti paikallisia yrityksiä kunnan palvelutuotannossa, hankinnoissa sekä kehittämistoiminnassa.	Hankintoja ohjataan kriteereillä, jotka mahdollistavat pienten paikallisten yritysten osallistumista kilpailutuksiin. Kriteereissä huomioidaan lain ja hankintasääntöjen vaatimukset.	
2.6 Etsimme toimintamalleja, joiden avulla tuetaan paikallisten tuotteiden ja palvelujen tunnettua.	Toimintamalleja kehitetään yhteistyössä paikallisen yritysverkoston kanssa sekä Kehitysalustoilla innovaatioita ja elinvoimaa Kangasniemelle -hankkeen avulla (tavoite: 2 uutta toimintamallia)	

3 Kirkkaan Puulan rannalla: Kestävä ja vetovoimainen luonto- ja asuinympäristö		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
3.1 Tarjoamme houkuttelevia tontteja ja luonnonläheisiä asumisratkaisuja, ja tuomme niitä aktiivisesti esille kuntamarkkinoinnissa	Vähintään yhden tonttikampanjan toteutus osana kuntamarkkinointia	
3.4 Luomme uusia palvelumalleja monipaikkaisuuden ja etätyön mahdollistamiseksi.	Kehitysalustoilla innovaatioita ja elinvoimaa Kangasniemelle -hankkeen toteutus (tavoite: vähintään 3 uutta palvelumallia)	
3.7 Edistämme kunnan ilmasto-ohjelman tavoitteita ja tavoittelemme hiilineutraalisuutta vuoteen 2035 mennessä	Kunnan ilmasto-ohjelman tavoitteiden toteutumisen seuranta	
3.8 Huomiomme kunnan omassa toiminnassa luonnon monimuotoisuuden merkityksen paitsi luonnon itseisarvon näkökulmasta myös virkistystoiminnan ja alueen vetovoiman kannalta.	Luonnon monimuotoisuuden huomiointi eri toimialojen päätöksenteossa mm. Vapaa-ajan palvelujen kehittämisen yhteydessä ja kaavoituksessa	
3.10 Kehitämme omaleimaisia ja vetovoimaisia luontoon ja kulttuurin perustuvia aktiviteetteja, tapahtumia sekä elämyspalveluja yhteistyössä matkailuyritysten ja muiden sidosryhmien kanssa.	Kehitysalustoilla innovaatioita ja elinvoimaa Kangasniemelle hankkeen tavoitteiden toteutuminen Kangasniemen Musiikkiviikkojen yritys yhteistyön ja markkinoinnin tukeminen erillisrahoitteisen hankkeen avulla (Tavoite: hankkeen käynnistäminen) Karhuvuoren ja liikuntapuiston palvelujen kehittäminen kuntalaisia osallistamalla (Tavoite:1 osallistamisen malli jalkautettu)	
3.11 Panostamme kuntamarkkinoinnissa digitaaliseen ja monikanavaiseen viestintään sekä omaleimaiseen sisällön tuotantoon.	Digitaalisen viestinnän huomiointi ja painoarvon lisääminen kuntamarkkinoinnin vuosikellossa ja tapahtumatuotannossa (Tavoite: vähintään 1 hanke käynnissä, jolla asiaa edistetään) Kunnan digitaalisen näkyvyyden seurannan kehittäminen osana kuntamarkkinointia	

3.12 Kirkastamme kunnan brändityötä ja markkinointisuunnitelmaa.	Kunnan brändin ja sen markkinoinnin (mm. visuaalisen ilmeen) kokonaisvaltainen uudistaminen siten, että se vastaa kuntastrategian sisältöjä ja tavoiteltujen kohderyhmiä tarpeita (Tavoite: Kuntabrändin uudistamisen suunnitelmallinen toteutus ja loppuun saattaminen)	
--	---	--

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Elinkeinojen ja kunnan elinvoiman kehittämisen riippuvuus hankerahoituksen saatavuudesta.
Muuttoliike ja ikääntyvä väestö rakenne.
Yritysten työvoiman saatavuus.

Konserni- ja elinkeinopalvelut sisäinen ja ulkoinen	TP2021	TA2022	TAE2023	Muutos%	Muutos €
Toimintatuotot			497 040	100	497 040
Toimintakulut			- 1 119 327	100	1 119 327
Toimintakate			- 622 287		622 287

Kunnanhallituksen toimialueen organisaatiokarttamuutosten takia vertailutiedot TP2021 ja TA2022 ovat puutteelliset.

Tehtävän nimi:

HALLINTO- JA TALOUSPALVELUT

Vastuhenkilö: Hallintojohtaja

Palvelusuunnitelman kuvaus

Hallinto- ja talouspalvelut tuottavat keskitetysti kunnan hallinto- ja henkilöstöpalvelut, talouspalvelut, tietohallintopalvelut sekä työllisyyspalvelut, sekä asiantuntijapalveluita eri hallintokunnille päätöksenteon tueksi sekä vastaa kunnanhallituksen ja -valtuuston kokousten valmistelusta ja täytäntöönpanosta.

1 Turvallista arkea: Toimivat lähipalvelut ja hyvinvoivat kangasniemeläiset		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
1.1 Panostamme ennalta ehkäisevässä terveyden edistämisessä kunnan ja uuden hyvinvointialueen yhteistyöhön ja yhteisten palvelumallien kehittämiseen	Hyvinvointialueen ja kunnan välisen yhteistyön kehittäminen ja järjestöjen työllistämisedellytysten turvaaminen hyvinvointialueen otettua vastuun kuntouttavasta työtoiminnasta.	

1.4 Huolehdimme yhdistysten ja järjestöjen toimintaedellytyksistä. Tuemme ja arvostamme vapaaehtoistyötä. Kannustamme omaehtoiseen ja asukaslähtöiseen kunnan kehittämiseen	Panostamme kunnan sähköisten palveluiden kehittämiseen kuntalaisille.	
1.5 Kehitämme Kangasniemeä ikäystävällisenä kuntana yhteistyössä uuden hyvinvointialueen kanssa.	Vanhus- ja vammaisneuvoston aktiivisen toiminnan tukeminen.	
1.7 Pidämme huolta siitä, että Kangasniemen lukio on ajanmukainen houkutteleva oppilaitos, joka kehittyy edelleen.	Tietohallintopalvelut huolehtivat siitä, että lukiolla on käytettävissä ajanmukaiset ICT-laitteet ja niiden määrä on riittävä.	
1.8 Edistämme vuorovaikutteista, avointa ja keskustelevaa toiminta- ja johtamiskulttuuria. Huolehdimme kunnan työyhteisön hyvinvoinnista, kehitämme ja tuemme työyhteisötaitoja sekä panostamme henkilöstön yhdenvertaisuuteen.	Kunta on arvostettu ja tavoiteltu työnantaja. Kunnan henkilöstöjohtamisessa ja työsuojelussa korostuvat työyhteisötaidot, työntekijätaidot ja esimiestaidot. Toteutamme uuden henkilöstön Intran tiedottamiseen ja jatkamme perehdyttämisen kehittämistä turvataksemme yhdenvertaisen tiedonsaannin jokaiselle kunnan työntekijälle.	

2 Elinvoimaa ja toimeentuloa: Yrittäjyyttä ja työpaikkoja

Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
2.1 Olemme yritysten vahva ja haluttu kumppani. Tuemme tarpeen vaatiessa yritysten kasvua ja innovaatiotoimintaa.	Työllisyyspalveluiden toiminnan kehittäminen vastaamaan yritysten työvoiman saatavuuden tarpeita.	
2.4 Valmistaudumme työvoimapalveluiden siirtoon kunnille. Kehitämme uusia kustannustehokkaita työllisyysneuvonantajien yhteistyössä paikallisten yritysten, järjestöjen ja alueellisen kumppaniverkoston kanssa.	Työllisyyspalveluiden kehittäminen vastaamaan tulevaa kunnille siirtyvää järjestämisvastuuta. Vahva yhteistyö eri toimijoiden kanssa.	
2.5 Hyödynnämme mahdollisimman monipuolisesti paikallisia yrityksiä kunnan palvelutuotannossa, hankinnoissa sekä kehittämistoiminnassa.	Hankintoja ohjataan kriteereillä, jotka mahdollistavat pienten paikallisten yritysten osallistumista kilpailutuksiin. Kriteereissä huomioidaan lain ja hankintasääntöjen vaatimukset.	

3 Kirkkaan Puulan rannalla: Kestävä ja vetovoimainen luonto- ja asuin ympäristö

Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
3.4 Luomme uusia palvelumalleja monipaikkaisuuden ja etätöiden mahdollistamiseksi.	Kunta tukee Laajakaistahankkeen toteutumista. Langaton vierailijaverkkohanke toteutetaan kunnan kiinteistöihin keskustan alueella.	
3.6 Vahvistamme kunnan kokonaisvetovoimaa ja ylläpidämme kuntatalouden tasapainoa.	Talouspalvelut vastaavat siitä, että kuntatalouden tasapainon edellyttämät tehokkaat taloushallintoprosessit ja järjestelmät edustavat kehityksen kärkeä ja mahdollistavat tarkan, läpinäkyvän ja ajantasaisen talouden seurannan kustannustehokkaasti.	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Tietohallintopalveluiden tietomurrot sekä laiminlyönnit tietosuojan osalta.

Järjestämisvastuumuutokset hyvinvointialueen ja työllisyydenhoidon osalta eivät toteudu kunnan edun mukaisesti.

Henkilöstövahinko, jossa jaksaminen tai työkyky vaarantuu.

Työhyvinvoinnin tai työsuojelun laiminlyönti.

Taloushallinnon kasvavat järjestelmäkustannukset ja raportointivelvoitteiden lisääntyminen.

Hallinto- ja talouspalvelut 2023					
Sisäiset ja ulkoiset	TP2021	TA2022	TAE2023	Muutos %	Muutos €
Toimintatuotot			1 017 774	100	- 1 017 774
Toimintakulut			- 2 385 606	100	2 385 606
Toimintakate			- 1 367 832	100	1 367 832

KUNNANHALLITUS 2023 -	TP2021	TP2022	TAE2023	Muutos %	Muutos €
TULOSLASKELMA sisäiset ja ulkoiset					
Toimintatuotot					
Myyntituotot			1 007 774	100	-1 007 774
Tuet ja avustukset			297 040	100	-297 040
Muut toimintatuotot					
Vuokratuotot			60 000	100	-60 000
Muut toimintatuotot			210 000	100	-210 000
Toimintatuotot			1 514 814	100	-1 514 814
Palkat ja palkkiot			-1 107 816	100	1 107 816
Eläkekulut			-228 545	100	228 545
Muut henkilösivukulut			-34 150	100	34 150
Henkilösivukulut			-262 695	100	262 695
Henkilöstökulut			-1 370 511	100	1 370 511
Asiakaspalvelujen ostot			-255 429	100	255 429
Muiden palvelujen ostot			-1 099 273	100	1 099 273
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			-42 991	100	42 991
Avustukset			-344 000	100	344 000
Muut toimintakulut					
Vuokratulut			-359 429	100	359 429
Muut kulut			-33 300	100	33 300
Muut toimintakulut			-392 729	100	392 729
Toimintakulut			-3 504 933	100	3 504 933
Toimintakate	0	0	-1 990 119	100	1 990 119

2.2.2 Sivistystoimen palvelut

TOIMINNALLISET VALTUUSTOTASON TAVOITTEET VASTUUALUEITTAIN SIVISTYS- JA HYVINVOINTIPALVELUT

Tehtävän nimi:

SIVISTYS/ HALLINTO- JA LAUTAKUNTAPALVELUT

Vastuuhenkilö: Sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Sivistys- ja hyvinvointitoimen hallinto ohjaa toimialaa kohti kuntastrategiassa määriteltyjä tavoitteita. Tavoitteena on tuottaa sivistys- ja vapaa-ajan palveluita kustannustehokkaasti sekä edistää niiden avulla kuntalaisten hyvinvointia. Hallinto- ja lautakuntapalveluiden osalta pääpaino on kuntalaisten hyvinvointiin liittyvien suunnitelmien työstämisessä ja seurannassa sekä yhteistyökumppanien toiminnan toteutumisen seurannassa.

1 Turvallista arkea: Toimivat lähipalvelut ja hyvinvoivat kangasniemeläiset		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
1.1 Panostamme ennalta ehkäisevässä terveyden edistämisessä kunnan ja uuden hyvinvointialueen yhteistyöhön ja yhteisten palvelumallien kehittämiseen	Toimialan edustajat osallistuvat hyvinvointialueen terveyttä edistävien toimielimien toimintaan ja yhteensovittavat maakunnallisia tavoitteita kunnan eri suunnitelmiin. Kunnallisten ja maakunnallisten hyvinvointisuunnitelmien tavoitteiden yhteensovittaminen on osoitettavissa konkreettisesti kunnan suunnitelmissa.	
1.2 Huolehdimme kuntalaisten kokonaisturvallisuudesta varautuen myös häiriötilanteisiin	Toimialan valmiussuunnitelma ja sen yksikkökohtaiset alasuunnitelmat päivitetään vuoden 2023 aikana.	
1.3 Tuemme lähiyhteisöllisyyttä ja ehkäisemme yksinäisyyttä sekä syrjäytymistä. Edistämme kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden sekä kyläyhteisöjen osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia.	Edistämme kuntalaisten keskinäistä yhteistyötä ja osallisuutta ottamalla siihen liittyviä konkreettisia tavoitteita hyvinvointisuunnitelmaan.	
1.4 Huolehdimme yhdistysten ja järjestöjen toimintaedellytyksistä. Tuemme ja arvostamme vapaaehtoistyötä. Kannustamme omaehtoiseen ja asukaslähtöiseen kunnan kehittämiseen	Järjestöjä tuetaan sivistys- ja hyvinvointilautakunnan myöntämin avustuksin. Järjestöavustuksiin kohdennetut varat käytetään kokonaisuudessaan.	
1.5 Kehitämme Kangasniemeä ikäystävällisenä kuntana yhteistyössä uuden hyvinvointialueen kanssa.	Ikääntyvän väestön tukemiseen liittyvä lakisääteinen suunnitelma laaditaan vuoden 2023 aikana.	

1.7 Pidämme huolta siitä, että Kangasniemen lukio on ajanmukainen houkutteleva oppilaitos, joka kehittyy edelleen.	Sivistys- ja hyvinvointilautakunta tukee omalta osaltaan lukion kehittämistyötä ja perehtyy lukion toimintaan. Lautakunta vierailee lukiossa vuoden 2023 aikana ja käsittelee kokousasioina lukioon liittyviä kysymyksiä.	
---	---	--

3 Kirkkaan Puulan rannalla: Kestävä ja vetovoimainen luonto- ja asuinympäristö		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
3.6 Vahvistamme kunnan kokonaisvetovoimaa ja ylläpidämme kuntatalouden tasapainoa.	Sivistys- ja hyvinvointitoimen hallinto huolehtii palveluverkon vuosittaisesta seurannasta. Palveluverkkoa tarkastellaan ja kehitetään suhteessa palvelujen tarpeeseen. Asia todentuu lautakunnan päätöksenteossa.	
3.7 Edistämme kunnan ilmasto-ohjelman tavoitteita ja tavoittelemme hiilineutraalisuutta vuoteen 2035 mennessä	Sivistys- ja hyvinvointitoimen hallinnossa kiinnitetään huomiota ilmasto-ohjelman edellyttämiin toimenpiteisiin. Hallinnossa mahdollistetaan osittainen etätyö ja suositaan etäkokouksia ja -koulutuksia muille paikkakunnille matkustamisen sijasta. Asia todentuu matkalaskutuksessa.	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle:

Kansainvälisen tilanteen kiristyminen siten siten, että toiminnan painopisteitä joudutaan muuttamaan akuutisti eikä suunnitelmien yksilöityjä tavoitteita ole mahdollista saavuttaa.

Sivistys- ja hyvinvointitoimi / Hallinto- ja lautakuntapalvelut 2023				
Suoritteet/tunnusluvut	TP-2021	TA-2022	TAE-2023	Muutos TA22/23
Seutuopiston opetustunnit	3329	5000	4800	-200
Musiikkiopiston oppilaat	45	50	50	0
Avustukset yhteisöille	51850	60000	40000	-20000
TALOUS sisäiset ja ulkoiset	TP-2021	TA-2022	TAE-2023	Muutos TA22/23
Toimintatuotot	243 298	200 500	98 500	102 000
Toimintakulut	-1292509	-828 545	-1 005 569	177 024
Toimintakate	-1049212	-628 045	-907 069	279 024
Muutos-% edelliseen			44,4	

Tehtävän nimi:
VARHAISKASVATUS

Vastuhenkilö:
Varhaiskasvatusjohtaja

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Varhaiskasvatuksen keskeinen tehtävä on kehittää kunnan toteuttamaa varhaiskasvatusta huomioiden varhaiskasvatussuunnitelma sekä kuntastrategian mukaiset tavoitteet lapsiperheiden palveluiden järjestämisessä sekä kirkonkylällä että haja-asutusalueella. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja ryhmäperhepäiväkodissa.

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen tarkoituksena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia.

1 Turvallista arkea: Toimivat lähipalvelut ja hyvinvoivat kangasniemeläiset		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
1.2 Huolehdimme kuntalaisten kokonaisturvallisuudesta varautuen myös häiriötilanteisiin	Pelastussuunnitelmat pidetään ajan tasalla ja ne käydään henkilökunnan kanssa läpi. Asia todennetaan työnantajan tekemissä kirjauksissa.	
1.3 Tuemme lähiyhteisöllisyyttä ja ehkäisemme yksinäisyyttä sekä syrjäytymistä. Edistämme kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden sekä kyläyhteisöjen osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia.	Lasten ja huoltajien mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa varhaiskasvatusta koskeviin asioihin otetaan huomioon. Henkilökunta varmistaa, että jokaisella lapselle löytyy sopiva keino ilmaista itseään ja tulla kuulluksi. Asia todennetaan huoltajille suunnattavien kyselyjen avulla.	
1.6 Varmistamme, että jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus ja rauha kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen laadukkaassa koulu- ja varhaiskasvatusympäristössä.	Oppimista edistävä, inklusiivinen, terveellinen ja turvallinen sekä esteetön oppimisympäristö toteutuu eri toimipisteissä. Varhaiskasvatuksessa laaditaan ja toteutetaan vuosittaiseksi muodostuva kysely, jossa arvioidaan oppimisympäristöjä eri yksiköissä.	
1.8 Edistämme vuorovaikutteista, avointa ja keskustelevaa toiminta- ja johtamiskulttuuria. Huolehdimme kunnan työyhteisön hyvinvoinnista, kehitämme ja tuemme työyhteisötaitoja sekä panostamme henkilöstön yhdenvertaisuuteen.	Henkilöstölle järjestetään työyhteisön hyvinvointia edistävää koulutusta vuoden 2023 aikana.	

3 Kirkkaan Puulan rannalla: Kestävä ja vetovoimainen luonto- ja asuinympäristö		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
3.4 Luomme uusia palvelumalleja monipaikkaisuuden ja etätöiden mahdollistamiseksi.	Selvitetään toimintamallia järjestää varhaiskasvatusta etätöitä tekevien huoltajien lapsille. Asiaan kuuluva selvitys valmistuu vuoden 2023 aikana.	
3.6 Vahvistamme kunnan kokonaisvetovoimaa ja ylläpidämme kuntatalouden tasapainoa.	Varhaiskasvatusta järjestetään siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Hoitopaikkojen määrää suhteessa hoitopaikkahakemuksiin seurataan ja asiasta saatava tieto tilastoidaan.	

3.7 Edistämme kunnan ilmasto-ohjelman tavoitteita ja tavoittelemme hiilineutraalisuutta vuoteen 2035 mennessä	Hallinnossa mahdollistetaan osittainen etätyö ja suositaan etäkokouksia ja -koulutuksia muille paikkakunnille matkustamisen sijasta.	
---	--	--

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle:

Hoidontarpeen vaihtelut sekä henkilökunnan saatavuus.

Varhaiskasvatus 2023				
Suoritteet/tunnusluvut	TP-2021	TA-2022	TAE-2023	Muutos TA22/23
Läsnäolopv:t, kokopv				
* Päiväkodit	13225	13900	14000	100
* Perhepäivähoito	3697	2317	2300	17
Läsnäolopv:t, osapv:t				0
*Päiväkodit	4763	6200	6500	300
* Perhepäivähoito	1124	890	800	-90
Kunnassa 0-6 v. lapsia	211	200	190	-10
Lapsia hoitoaikaperusteinen	163	165	165	0
Lapsia subjektiivinen oikeus	0	0	0	0
Lapsia yht.	163	165	165	
Lapset/kotihoidon tuki	31	23	20	-3
Lapset/yks. hoidon tuki	6	0	0	0
Joustava/osittainen tuki	7	7	5	2
Toimintakate/lapsi	- 11 417	- 12 733	- 16 018	
TALOUS sisäiset ja ulkoiset	TP-2021	TA-2022	TAE-2023	Muutos TA22/23
Toimintatuotot	206 443	154 750	267 436	112 686
Toimintakulut	- 2 067 411	- 2 255 672	- 2 910 377	654 705
Toimintakate	- 1 860 969	- 2 100 922	- 2 642 941	542 019
Muutos-% edelliseen			25,8	

Tehtävän nimi:

Opetus/Alakoulut

Vastuuhenkilöt: alakoulujen rehtori

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Alakouluissa toteutetaan tasalaatuisesti opetussuunnitelman mukaista opetusta sekä kyläkouluissa että kirkonkylän kouluissa. Erityisen tuen toteuttamiseksi kaikissa kouluissa järjestetään laaja-alaista erityisopetusta. Luokkamuotoista erityisopetusta järjestetään Beckerin koulussa. Alaluokkien oppilaille tarjotaan iltapäivätoimintaa niissä kouluissa, joissa hakijoita on riittävästi, ja kaikilla kouluilla pyritään

järjestämään kerhotoimintaa koulupäivien yhteydessä. Alakoulujen oppilashuoltotyö järjestetään yhdessä hyvinvointialueen kanssa.

1 Turvallista arkea: Toimivat lähipalvelut ja hyvinvoivat kangasniemeläiset		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
1.1 Panostamme ennalta ehkäisevässä terveyden edistämisessä kunnan ja uuden hyvinvointialueen yhteistyöhön ja yhteisten palvelumallien kehittämiseen	Alakouluissa edistetään liikunnallisuutta ja tuetaan yhdessä tekemistä yhteistyössä hyvinvointialueen oppilashuollon henkilöstön kanssa. Alakoulut toteuttavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyen vuonna 2023 liikuntahaasteen, johon osallistuvien lapsien ja aikuisten määrä sekä liikkeiden määrä tilastoidaan.	
1.2 Huolehdimme kuntalaisten kokonaisturvallisuudesta varautuen myös häiriötilanteisiin	Alakouluissa rakennetaan luottamusta eri toimijaryhmien välille kaikissa vuorovaikutustilanteissa, jotta toiminta myös häiriötilanteissa sujuisi jouhevasti. Lukuvuosikyselyä päivitetään mittaamaan, miten luottamuksen rakentaminen on onnistunut.	
1.3 Tuemme lähiyhteisöllisyyttä ja ehkäisemme yksinäisyyttä sekä syrjäytymistä. Edistämme kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden sekä kyläyhteisöjen osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia.	Alakouluissa aloitetaan yhteisöllisyyttä tukeva ikäihmisen osallistaminen koulujen toimintaan. Oppilaiden osalta oppilasagenttitoiminta eri luokka-asteiden välillä jatkuu. Ikäihmisten osallistaminen koulun toimintaan ja oppilasagenttitoiminta kirjataan koulujen lukuvuosisuunnitelmiin ja toiminta raportoidaan lukuvuosikertomuksessa.	
1.6 Varmistamme, että jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus ja rauha kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen laadukkaassa koulu- ja varhaiskasvatusympäristössä.	Alakouluissa pyritään laadukkaaseen ja innostavaan perusopetukseen. Oppilaiden saattamiseen yli nivelvaiheiden kiinnitetään erityistä huomiota. Koulujen toimintaa arvioivia lukuvuosikyselyitä päivitetään siten, että opetuksen innostavuuteen ja nivelvaiheisiin kiinnitetään aiempaa enemmän huomiota.	
1.8 Edistämme vuorovaikutteista, avointa ja keskustelevaa toiminta- ja johtamiskulttuuria. Huolehdimme kunnan työyhteisön hyvinvoinnista, kehitämme ja tuemme työyhteisötaitoja sekä panostamme henkilöstön yhdenvertaisuuteen.	Toimintakulttuurin kehittämisessä kiinnitetään huomiota luottamuksen rakentamiseen esimerkiksi kiireettömyyteen pyrkimällä. Asia todentuu työhyvinvointikyselyissä.	

2 Elinvoimaa ja toimeentuloa: Yrittäjyyttä ja työpaikkoja		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
2.3 Pidämme yritysten tarpeiden tunnistamista ensiarvoisen tärkeänä kunnan kehittämisen kannalta. Ylläpidämme säännöllistä vuoropuhelua yrittäjien ja kunnan välillä.	Alakouluissa luodaan yhteyksiä paikallisiin yrityksiin. Asia kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan.	

3 Kirkkaan Puulan rannalla: Kestävä ja vetovoimainen luonto- ja asuinympäristö

Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
3.7 Edistämme kunnan ilmasto-ohjelman tavoitteita ja tavoittelemme hiilineutraalisuutta vuoteen 2035 mennessä	Alakouluissa kiinnitetään huomiota ruokahävikin määrän vähentämiseen osana ilmasto-ohjelmaa. Asia ja toimenpiteet kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan.	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle:

Koronavirusepidemian jatkumisen aiheuttamat vaikutukset kouluuyhteisöjen hyvinvointiin, tilojen riittävyyteen liittyvät kysymykset etenkin Kalliolan koulussa.

Alakoulut 2023				
Suoritteet/tunnusluvut	TP-2021	TA2022	TAE2023	Muutos TA22/23
Oppilaat/ alakoulut	315	301	283	-18
josta esioppilaat	44	33	33	0
Toim.kate/oppilas	8664	9215	10126	911
Tuntikehys	625	548	556	8
Keskimääräinen ryhmäkoko			16,69	
TALOUS sisäinen ja ulkoinen	TP-2021	TA2022	TAE2023	Muutos TA22/23
Toimintatuotot	28 535	16 000	16 000	0
Toimintakulut	-2 757 834	-2 783 235	-2 881 770	98 535
Toimintakate	-2 729 298	-2 767 235	-2 865 770	98 535
Muutos-% edelliseen			3,6	

Opetus/Yläkoulu

Vastuuhenkilöt: lukion- ja yläkoulun rehtori

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Kankaisten koulussa järjestetään perusopetuksen vuosiluokkien 7. - 9. opetussuunnitelman mukaista opetusta. Yleisopetuksen lisäksi Kankaisten koulussa järjestetään laaja-alaista erityisopetusta sekä luokkamuotoista erityisopetusta. Opinto-ohjauksella pyritään löytämään kullekin koulunsa päättävälle nuorelle sopiva jatko-opiskelupaikka toisen asteen koulutuksessa. Kankaisten koulussa järjestetään koulupäivien yhteydessä kerhotoimintaa. Yläkoulun oppilashuoltotyö järjestetään yhdessä hyvinvointialueen kanssa.

1 Turvallista arkea: Toimivat lähipalvelut ja hyvinvoivat kangasniemeläiset

Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
1.1 Panostamme ennalta ehkäisevässä terveyden edistämisessä kunnan ja uuden hyvinvointialueen yhteistyöhön ja yhteisten palvelumallien kehittämiseen	Terveyden edistämiseen liittyviä asioita mitataan kouluviihtyvyyksessä ja valtakunnallinen kouluterveyskyselyssä. Konkreettisenä esimerkkinä kunnan ulkopuolisten tukijaksojen määrän väheneminen.	
1.2 Huolehdimme kuntalaisten kokonaisturvallisuudesta varautuen myös häiriötilanteisiin	Palo- ja turvallisuusharjoitusten toteutuminen todetaan lukuvuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä.	
1.6 Varmistamme, että jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus ja rauha kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen laadukkaassa koulu- ja varhaiskasvatusympäristössä.	Kouluissa järjestetään säännöllisesti terveys- ja turvallisuustarkastukset. Opintojen edistymistä sekä perusopetuksesta valmistumista seurataan.	

2 Elinvoimaa ja toimeentuloa: Yrittäjyyttä ja työpaikkoja

Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
2.3 Pidämme yritysten tarpeiden tunnistamista ensiarvoisen tärkeänä kunnan kehittämisen kannalta. Ylläpidämme säännöllistä vuoropuhelua yrittäjien ja kunnan välillä.	Koulussa järjestetään yrittäjien ja vierailijoiden käyntejä oppitunneilla. Yrittäjyyteen ja taloustaitoon liittyviä valinnaiskursseja toteutetaan valintojen perusteella.	

3 Kirkkaan Puulan rannalla: Kestävä ja vetovoimainen luonto- ja asuinympäristö

Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
3.7 Edistämme kunnan ilmasto-ohjelman tavoitteita ja tavoittelemme hiilineutraalisuutta vuoteen 2035 mennessä	Kestävän kehityksen periaatteiden, kierrätyksen ja lajittelun toteuttaminen opetuksessa. Kimppakyyditykset työmatkoilla sekä siirtymiset oppitunneille lihasvoimin.	
3.10 Kehitämme omaleimaisia ja vetovoimaisia luontoon ja kulttuurin perustuvia aktiviteetteja, tapahtumia sekä elämyspalveluja yhteistyössä matkailuyritysten ja muiden sidosryhmien kanssa.	Hyvinvointi- ja liikuntatapahtumat koulupäivinä, kuten frisbeegolf-turnaukset, kalastuspäivät ja opintoretket metsä- ja muussa luontoympäristössä.	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle:

Opiskeluhuollon ja sosiaalitoimen henkilöitä ei resursoida riittävästi Kangasniemelle uudella hyvinvointialueella.

Yläkoulu 2023				
Suoritteet/tunnusluvut	TP2021	TA2022	TAE2023	Muutos TA22/23
Oppilaat/ yläkoulu	151	150	137	-13
Toim.kate/oppilas	11918	13481	14825	1344
Tuntikehys / vvt	11300	11500		
Kuljetusoppilaat	82	78	79	1
Vieraskuntalaiset	0	0	0	0
TALOUS sisäinen ja ulkoinen	TP2021	TA2022	TAE2023	Muutos TA22/23
Toimintatuotot	4 878			
Toimintakulut	-1 810 997	-2 039 933	-2 030 985	-8 948
Toimintakate	-1 806 120	-2 039 933	-2 030 985	-8 948
Muutos-% edelliseen			-0,4	

Opetus/Lukio

Vastuhenkilöt: lukion- ja yläkoulun rehtori

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Kangasniemen lukiossa tarjotaan lukiolain mukaista lukiokoulutusta. Kangasniemen lukio on yleislukio, joka tarjoaa hyvän oppimisympäristön ja mahdollisuuden suorittaa monipuoliset lukio-opinnot kotipaikkakunnalla. Lukiolla on hyvät yhteydet muihin alueen lukioihin ja korkeakouluihin. Lukiossamme tehdään yritys yhteistyötä ja tarjotaan mahdollisuus kansainvälisyystoimintaan. Lukion opiskelijoille on tarjolla erityisopetusta, tukea ja opinto-ohjausta, joka auttaa jokaista opiskelijaa hakeutumaan itselleen sopivalle uralle / jatko-opintopaikkaan. Lukion opiskelijahuolto toteutetaan yhdessä hyvinvointialueen kanssa.

1 Turvallista arkea: Toimivat lähipalvelut ja hyvinvoivat kangasniemeläiset		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
1.1 Panostamme ennalta ehkäisevässä terveyden edistämässä kunnan ja uuden hyvinvointialueen yhteistyöhön ja yhteisten palvelumallien kehittämiseen	Opiskeluhoitopalvelut ovat opiskelijoiden saatavilla. Kouluviihtyvyyttä. Alakysely ja valtakunnallinen kouluterveyskysely mittaavat toteutumista.	
1.2 Huolehdimme kuntalaisten kokonaisturvallisuudesta varautuen myös häiriötilanteisiin	Palo- ja turvallisuusharjoitusten toteutuminen toimintasuunnitelman arvioinnin yhteydessä.	
1.6 Varmistamme, että jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus ja rauha kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen laadukkaassa koulu- ja varhaiskasvatusympäristössä.	Terveys- ja turvallisuustarkastukset oppimisympäristöissä. Opintojen edistymisen ajantasainen seuraaminen sekä riittävä resurssointi opetuksen järjestämiseksi oppilaisiin huomioon ottaen. Ylioppilastutkinnon suorittaneiden määrä.	
1.7 Pidämme huolta siitä, että Kangasniemen lukio on ajanmukainen houkutteleva oppilaitos, joka kehittyy edelleen.	Lukion vuosisuunnitelmaan asetetaan ajanmukaiset toiminnalliset tavoitteet, joiden toteutumista arvioidaan lukuvuosikertomuksessa. Lukion opiskelijamäärä ei laske.	
1.8 Edistämme vuorovaikutteista, avointa ja keskustelua toiminta- ja johtamiskulttuuria. Huolehdimme kunnan työyhteisön hyvinvoinnista, kehitämme ja tuemme työyhteisötaitoja sekä panostamme henkilöstön yhdenvertaisuuteen.	Työnantajan järjestämään työhyvinvointikyselyyn osallistumiseen kannustetaan, koulussa järjestetään tiimi- ja yksilökehityskeskusteluja. Terveysten- ja turvallisuuden liittyvien tarkastuskierrosten koonneissa todettujen riskien poistamista seurataan.	

2 Elinvoimaa ja toimeentuloa: Yrittäjyyttä ja työpaikkoja		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
2.3 Pidämme yritysten tarpeiden tunnistamista ensiarvoisen tärkeänä kunnan kehittämisen kannalta. Ylläpidämme säännöllistä vuoropuhelua yrittäjien ja kunnan välillä.	Yrittäjyys - ja taloustaito kurssien ja valinnaismoduulien toteutuminen. Yrittäjien ja vierailijoiden käynnit oppitunneilla. Opiskelijoiden tet-jaksot paikallisissa yrityksissä.	

3 Kirkkaan Puulan rannalla: Kestävä ja vetovoimainen luonto- ja asuinympäristö

Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
3.7 Edistämme kunnan ilmasto-ohjelman tavoitteita ja tavoittelemme hiilineutraalisuutta vuoteen 2035 mennessä	Kestävän kehityksen periaatteiden, kierrätyksen ja lajittelun toteuttaminen opetuksessa. Kimppakyyditykset työmatkoilla sekä siirtymiset oppitunneille lihasvoimin.	
3.10 Kehitämme omaleimaisia ja vetovoimaisia luontoon ja kulttuurin perustuvia aktiviteetteja, tapahtumia sekä elämispalveluja yhteistyössä matkailuyritysten ja muiden sidosryhmien kanssa.	Hyvinvointi- ja liikuntatapahtumat koulupäivinä, kuten frisbeegolf turnaukset, kalastuspäivät ja opintoretket metsä- ja luontoympäristössä. Kirjattuina lukuvuosi – ja toimintasuunnitelmiin ja arviointi lukuvuoden päätteeksi.	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle:

Riittävät opiskeluhuollon palvelut ja yleinen valtakunnallinen terveystilanne.

Lukio 2023				
Suoritteet/tunnusluvut	TP2021	TA2022	TAE2023	Muutos TA22/23
Oppilaat/ lukio	70	81	86	5
Toim.kate/oppilas	10850	10509	11508	1
Tuntikehys / vvt	3300	3300	3300	0
Toim.kate/opetustunnit	230	258	300	42
Kuljetusoppilaat	26	25	25	0
Vieraskuntalaiset	2	3	4	1
TALOUS sisäiset ja ulkoiset	TP2021	TA2022	TAE2023	Muutos TA22/23
Toimintatuotot	72 229	44 631	30 000	14 631
Toimintakulut	-816 959	-895 910	-1 019 724	123 814
Toimintakate	-744 730	-851 279	-989 724	138 445
Muutos-% edelliseen			16,3	

Tehtävän nimi:**HYVINVOINTI JA VAPAA-AIKA****Vastuhenkilöt: Kirjastonjohtaja****Palvelusuunnitelman kuvaus:**

Vapaa-aikatoimi käsittää kirjastotoimen, liikuntatoimen, nuorisotoimen ja kulttuuritoimen.

Kirjasto tuottaa kuntalaisille monipuolisia kirjastopalveluita. Kirjaston toiminta on monipuolista ja eri ikäryhmiä osallistavaa. Kirjasto mahdollistaa myös omatoimikäytön lukusalin osalta. Kirjaston hanketoiminnalla pyritään systemaattisesti edistämään paikkakuntalaisten monipuolista lukuharrastusta ja monipuolistamaan kirjaston toimintaa kattuen kaikki ikä- ja käyttäjäryhmät.

Kulttuuritoimi huolehtii, että kunnassa on tarjolla monipuolista kulttuuritarjontaa sekä kulttuurin harrastusmahdollisuuksia eri ikäryhmille uuden kuntastrategia mukaisesti, jossa kulttuuri nähdään osana laajempaa hyvinvointi- ja asumisviihtyvyysskokonaisuutta.

Nuorisotoimi tarjoaa kunnan nuorille monipuolista ohjattua toimintaa. Tavoitteena on tavoittaa paikkakunnan nuoret ja ohjata heitä harrastusten ja toiminnan pariin sekä tehdä päihteidenvastaista työtä. Nuorisotoimeen kuuluvat myös etsivä nuorisotyö ja erityisnuorisotyö, joiden tehtävänä on löytää ja ohjata syrjäytymisvaarassa olevia nuoria opiskelemaan sekä auttaa heitä työllistymään ja löytämään oman urapolkunsaa. Etsivä nuorisotyö sekä erityisnuorisotyö on toteutettu osaltaan hankkeiden avulla.

Liikuntapalveluiden keskeinen tavoite on kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen ylläpitämällä turvallisia ja hyviä liikuntapaikkoja sekä tarjoamalla ohjattua opastusta liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi. Liikuntatoimi järjestää lapsille ja nuorille suunnattua ohjattua toimintaa leirien ja retkien muodossa. Hanketoiminnalla pyritään saamaan käyntiin hankkeita, jotka saavat aikaan ohjattua käytännön toimintaa. Toiminnan näkökulma on ennen kaikkea ennaltaehkäisevän hyvinvoinnin kehittämisessä, unohtamatta kilpaurheiluun tähtäävää toimintaa.

1 Turvallista arkea: Toimivat lähipalvelut ja hyvinvoivat kangasniemeläiset

Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
1.2 Huolehdimme kuntalaisten kokonaisturvallisuudesta varautuen myös häiriötilanteisiin	Pelastussuunnitelmat pidetään ajan tasalla ja ne käydään henkilökunnan kanssa läpi.	
1.3 Tuemme lähiyhteisöllisyyttä ja ehkäisemme yksinäisyyttä sekä syrjäytymistä. Edistämme kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden sekä kyläyhteisöjen osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia.	Kirjaston aukioloajat ja kävijämäärät. Kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden osallistaminen avointen keskustelutilaisuuksien ja muiden vaikuttamiskanavien kautta.	
1.4 Huolehdimme yhdistysten ja järjestöjen toimintaedellytyksistä. Tuemme ja arvostamme vapaaehtoistyötä. Kannustamme omaehtoiseen ja asukaslähtöiseen kunnan kehittämiseen	Toiminta-avustukset.	
1.6 Varmistamme, että jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus ja rauha kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen laadukkaassa koulu- ja varhaiskasvatusympäristössä.	Nuorisotilan säännölliset aukiolopäivät / tunnit, toimintaan osallistuvien nuorten määrä. Koulunuorisotyöhön käytetty aika ja siihen osallistuneiden määrä. Kirjaston järjestämät oppitunnit ja varhaiskasvatuksen tuokioiden määrä ja niihin osallistuneiden määrä.	
1.7 Pidämme huolta siitä, että Kangasniemen lukio on ajanmukainen houkutteleva oppilaitos, joka kehittyy edelleen.	Lukion koulunuorisotyö käytetty aika ja osallistuneiden määrä.	
1.8 Edistämme vuorovaikutteista, avointa ja keskustelevaa toiminta- ja johtamiskulttuuria. Huolehdimme kunnan työyhteisön hyvinvoinnista, kehitämme ja tuemme työyhteisötaitoja sekä panostamme henkilöstön yhdenvertaisuuteen.	Työyhteisöille koulutusta ja säännölliset työyhteisöpalaverit.	
1.9 Aktivoimme kuntalaisia harrastustoimintaan. Kehitämme kuntalaislähtöisesti eri väestöryhmille kohdennettuja innostavia ja helposti saavutettavia kulttuuritapahtumia ja vapaa-ajanpalveluja	Liikunnan ohjauksen määrä ja liikuntapaikkojen käyttöaste / kävijämäärä. Nuorisotoimen järjestämät tapahtumat ja niiden kävijämäärät. Kirjaston ja kulttuuritoimen tapahtumien ja niihin osallistuneiden määrät. Hanketoiminnan ylläpitäminen kuntalaisten osallisuuden ja hyvinvoinnin tukemiseksi. Kulttuuritoimen tapahtumat ja kävijämäärät, Elokuvateatterin näytösmäärät ja kävijämäärät.	

2 Elinvoimaa ja toimeentuloa: Yrittäjyyttä ja työpaikkoja

Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
2.3 Pidämme yritysten tarpeiden tunnistamista ensiarvoisen tärkeänä kunnan kehittämisen kannalta. Ylläpidämme säännöllistä vuoropuhelua yrittäjien ja kunnan välillä.	Käytämme hankinnoissa ja asiantuntijapalveluissa mahdollisimman paljon paikallisia yrittäjiä esim. harrastamisen Suomen malli	

3 Kirkkaan Puulan rannalla: Kestävä ja vetovoimainen luonto- ja asuin ympäristö

Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
3.6 Vahvistamme kunnan kokonaisvetovoimaa ja ylläpidämme kuntatalouden tasapainoa.	Tarjoamme monipuolisia harrastusmahdollisuuksia kaikille kuntalaisille ja kesäasukkaille budjetin sallimissa rajoissa.	
3.7 Edistämme kunnan ilmasto-ohjelman tavoitteita ja tavoittelemme hiilineutraalisuutta vuoteen 2035 mennessä	Suosimme mahdollisuuksien mukaan hiilineutraaleja vaihtoehtoja.	
3.10 Kehitämme omaleimaisia ja vetovoimaisia luontoon ja kulttuurin perustuvia aktiviteetteja, tapahtumia sekä elämyspalveluja yhteistyössä matkailuyritysten ja muiden sidosryhmien kanssa.	Vapaa-aikatoimi tekee yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.	
3.11 Panostamme kuntamarkkinoinnissa digitaaliseen ja monikanavaiseen viestintään sekä omaleimaiseen sisällön tuotantoon.	Panostamme digitaaliseen viestintään.	
3.12 Kirkastamme kunnan brändityötä ja markkinointisuunnitelmaa.	Viestimme vain positiivisesti.	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle:

Hankerahoitteisen toiminnan osuuden epävarmuus.

Hyvinvointi ja vapaa-aika				
Suoritteet/tunnusluvut	TP2021	TA2022	TAE2023	Muutos TA22/23
Kirjaston kävijämäärä		50000	50000	0
Kirjaston tapahtumien ja käyttäjäkoulutusten määrä		250	250	0
Kirjaston tapahtumien ja käyttäjäk, kävijämäärä		3200	3200	0
Liikuntapaikat, kävijämäärä		70000	70000	0
Elokuvat, kävijämäärä		3500	3000	-500
Elokuvat, näytösmäärä			100	
Kulttuuritapahtumien määrät			25	
Nuorisotilan ja tapahtumien kävijämäärät			2100	
Alle 29 v. kunnassa		1073	1051	-22
Hankkeiden määrä		5	4	
TALOUS sisäinen ja ulkoinen	TP2021	TA2022	TAE2023	Muutos TA22/23
Toimintatuotot	166238	129600	124278	-5322
Toimintakulut	-817550	-969010	-1018211	49201
Toimintakate	-651312	-839410	-893933	54523
Muutos-% edelliseen			6,5	

SIVISTYS- JA HYVINVOINTIPALVELUT 2021- sisäinen ja ulkoinen Toimintakate €/asukas	TP2021	TA2022	TAE2023	Muutos %	Muutos €
	-1691	-1764	-1975	211	
Toimintatuotot					
Myyntituotot	30 866	50 500	66 500	31,7	-16 000
Maksutuotot	253 699	175 000	173 000	-1,1	2 000
Tuet ja avustukset	410 618	310 481	296 714	-4,4	13 767
Muut toimintatuotot					
Vuokratuotot	11 592	9 500		-100	9 500
Muut tuotot	14 846				
Muut toimintatuotot	26 438	9 500		-100	9 500
Toimintatuotot	721 621	545 481	536 214	-1,7	9 267
Palkat ja palkkiot	-4 379 648	-4 316 233	-4 671 822	8,2	355 589
Eläkekulut	-843 127	-827 390	-1 001 674	21,1	174 284
Muut henkilösivukulut	-144 194	-170 034	-154 587	-9,1	-15 447
Henkilösivukulut	-987 321	-997 424	-1 156 261	15,9	158 837
Henkilöstökulut	-5 366 969	-5 313 657	-5 828 083	9,7	514 426
Asiakaspalvelujen ostot	-555 269	-237 800	-430 123	80,9	192 323
Muiden palvelujen ostot	-2 336 286	-2 338 247	-2 647 721	13,2	309 474
Palvelujen ostot	-2 891 555	-2 576 047	-3 077 844	19,5	501 797
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-226 648	-276 490	-309 500	11,9	33 010
Avustukset	-237 590	-250 000	-195 000	-22	-55 000
Muut kulut	-25 635	-16 875	-20 875	23,7	4 000
Muut toimintakulut	-840 498	-1 356 111	-1 456 208	7,4	100 097
Toimintakulut	-9 563 261	-9 772 305	-10 866 635	11,2	1 094 330
Toimintakate	-8 841 640	-9 226 824	-10 330 421	12	1 103 597

2.2.3 Tekniset palvelut

TEKNISET PALVELUT

Tehtävän nimi:

TEKNINEN/ HALLINTO- JA LAUTAKUNTAPALVELUT

Vastuhenkilö

Tekninen johtaja

Palvelusuunnitelman kuvaus

Hallinto- ja lautakuntapalvelut pitävät sisällään lautakuntatyöskentelyn, kaavoituksen ja maankäytön, kunnan investointien rakennuttamistoiminnan, rakennusvalvonnan, vesihuoltolaitoshallinnon sekä romuajoneuvovalvonnan. Edellisten lisäksi toimintaan kuuluu myös kiinteistökartoitus-projekti.

1 Turvallista arkea: Toimivat lähipalvelut ja hyvinvoivat kangasniemeläiset		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
1.2 Huolehdimme kuntalaisten kokonaisturvallisuudesta varautuen myös häiriötilanteisiin	Toimialan varautumissuunnitelma päivitetään valtuustokausittain.	
1.4 Huolehdimme yhdistysten ja järjestöjen toimintaedellytyksistä. Tuemme ja arvostamme vapaaehtoistyötä. Kannustamme omaehtoiseen ja asukaslähtöiseen kunnan kehittämiseen	Yksityistieavustukset € ja km	

2 Elinvoimaa ja toimeentuloa: Yrittäjyyttä ja työpaikkoja		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
2.1 Olemme yritysten vahva ja haluttu kumppani. Tuemme tarpeen vaatiessa yritysten kasvua ja innovaatiotoimintaa.	Kaavoitukseen varautuminen, sopivaa maa-aluetta kaavoitettavaksi ha	
2.5 Hyödynnämme mahdollisimman monipuolisesti paikallisia yrityksiä kunnan palvelutuotannossa, hankinnoissa sekä kehittämistoiminnassa.	Hankintaportaalin kautta tehdyt hankinnat kpl	

3 Kirkkaan Puulan rannalla: Kestävä ja vetovoimainen luonto- ja asuinympäristö		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
3.1 Tarjoamme houkuttelevia tontteja ja luonnonläheisiä asumisratkaisuja, ja tuomme niitä aktiivisesti esille kuntamarkkinoinnissa	Tonttivaranto eri toimintoihin kpl/ha	
3.2 Laadimme Kangasniemelle uuden maankäyttöpoliittisen ohjelman	Laaditaan maankäyttöpoliittinen ohjelma kahdelle valtuustokaudelle. Kirkonkylän yleiskaavan ajantasaisuutta tarkastellaan valtuustokausittain.	

3.3 Uudistamme kiinteistöstrategian. Huomioimme kiinteistöratkaisuissa kuntalaisten palvelutarpeet sekä matkailijoiden ja kausiasukkaiden lähtökohdat.	Päivitetään kiinteistöstrategia 10 vuoden välein (n. joka toinen valtuustokausi)	
3.4 Luomme uusia palvelumalleja monipaikkaisuuden ja etätöyön mahdollistamiseksi.	Sähköiset lupapalvelut, haetut sähköiset luvat %	
3.5 Edistämme matkaketjujen toimivuutta ja joukkoliikenteen saavutettavuutta. Mahdollistamme sujuvan asioinnin, opiskelun ja työmatkat lähikuntiin ja sieltä Kangasniemelle.	Pyritään pitämään yllä nykyinen joukkoliikenteen taso, osallistutaan seudulliseen joukkoliikennetyöhön (kokoukset kpl)	
3.6 Vahvistamme kunnan kokonaisvetovoimaa ja ylläpidämme kuntatalouden tasapainoa.	Kiinteistökartoitusprojektin läpi vieminen, kartoitetut kiinteistöt %	
3.7 Edistämme kunnan ilmasto-ohjelman tavoitteita ja tavoittelemme hiilineutraalisuutta vuoteen 2035 mennessä	Ilmasto-ohjelman mittarit	
3.9 Etsimme uusia energiatuotannon vaihtoehtoja, esimerkiksi aurinko- ja tuulivoima sekä biokaasu	Kaavoituksessa varaudutaan uusien energian tuotannon vaihtoehtoihin, tehdyt selvitykset.	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Kaavoituksen ja investointien rakennuttamisen osalta henkilöstö- ja ostopalveluresurssit ovat merkittävin tekijä tavoitteiden toteutumisen varmistamisessa. Suurin riski kiinteistökartoitus-projektin osalta on henkilöstö ja taloudellisten resurssien riittäminen ja saatavuus. Lupapalveluissa henkilöstönmäärä on rajallinen, yhden henkilön poissaolo voi halvaannuttaa tilapäisesti koko toiminnan.

Tekla/ Hallinto- ja lautakuntapalvelut 2023						
Suoritteet/tunnusluvut	TP-2021	TA-2022	TAE-2023	Muutos TA22/23	TS-2024	TS-2025
Asemakaavoitettua/siihen soveltuvaa maapohjaa ha	120	120	120		120	120
Kiinteistövero-proj. kartoitetut kiint. %	40	65	70		80	90
Rakennus- ja toimenpideluvat	151	130	130		120	100
TALOUS ulkoinen ja sisäinen	TP-2021	TA-2022	TAE-2023	Muutos TA22/23	TS-2024	TS-2025
Toimintatuotot	106 900	73 000	70 000	3 000	70 000	70 000
Toimintakulut	681 141	754 772	761 292	9 520	761 292	761 292
Toimintakate	-575 051	-681 772	-691 292	9 520	-691 292	-691 292
Muutos-% edelliseen			1,4			

Tehtävän nimi:

RUOKA- JA PUHTAUSPALVELUT

Vastuhenkilö

Ruoka- ja puhtauspalvelupäällikkö

Palvelusuunnitelman kuvaus

Tuotamme ravitsemussuosituksia noudattavia laadukkaita ja sydänystävällisiä aterioita päivähoitoon, kouluihin ja henkilöstölle käyttäen kotimaisia raaka-aineita. Tuotamme puhtaanapito palveluita kunnan omiin kiinteistöihin kustannustehokkaasti ja pidämme huolta kiinteistöistä puhtaanapidon avulla.

1 Turvallista arkea: Toimivat lähipalvelut ja hyvinvoivat kangasniemeläiset		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
1.2 Huolehdimme kuntalaisten kokonaisturvallisuudesta varautuen myös häiriötilanteisiin	Valmiussuunnitelman päivitys, valtuustokausittain	
1.6 Varmistamme, että jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus ja rauha kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen laadukkaassa koulu- ja varhaiskasvatusympäristössä.	Ravitsemussuositusten mukaiset ateriat ja puhdas oppimisympäristö. Asiakaspalautteet hajautettuna otantana	

2 Elinvoimaa ja toimeentuloa: Yrittäjyyttä ja työpaikkoja		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
2.5 Hyödynnämme mahdollisimman monipuolisesti paikallisia yrityksiä kunnan palvelutuotannossa, hankinnoissa sekä kehittämistoiminnassa.	Kotimaisuus aste 85%, raaka-ainehankinnoissa lähiruoan huomioiminen saataavuuden mukaan ja hävikin hallinta.	

3 Kirkkaan Puulan rannalla: Kestävä ja vetovoimainen luonto- ja asuinympäristö		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
3.6 Vahvistamme kunnan kokonaisvetovoimaa ja ylläpidämme kuntatalouden tasapainoa.	Kustannustehokas työ ja henkilöstön monipuolinen osaaminen sekä joustavuus ruoka- ja puhtauspalveluissa. Siivoustyön suunnittelu Atop-ohjelmalla, ateriasuoritteiden seuranta €/annos.	
3.7 Edistämme kunnan ilmasto-ohjelman tavoitteita ja tavoittelemme hiilineutraalisuutta vuoteen 2035 mennessä	Hankintarenkaassa huomioitu vastuullisuusperiaate. Ateriakohtaisesti kotimaisuusasteen laskeminen, hävikin seurantajaksot (kg) ja toimenpiteet.	
3.11 Panostamme kuntamarkkinoinnissa digitaaliseen ja monikanavaiseen viestintään sekä omaleimaiseen sisällön tuotantoon.	Ruokapalvelun nettisivujen päivitys lukukausittain, sisällön lisääminen	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Kotimaan ruokatuotannon haasteet; satokaudet, sääolosuhteet ja energiaratkaisut. Tarvikkeiden toimitusvarmuus. Raaka-aineiden ja palveluiden hintojen korotukset. Henkilöstöressurssien riittävyys.

Ruoka- ja puhtauspalvelut 2023 Suoritteet/tunnusluvut	TP-2021	TA-2022	TAE-2023	Muutos TA22/23
Raaka-aineiden kotimaisuusaste	85	85	85	
Ateriasuoritemäärä, kpl			168 500	
Kustannukset/suorite, €			3,53	
TALOUS sisäiset ja ulkoiset	TP-2021	TA-2022	TAE-2023	Muutos TA33/23
Toimintatuotot	948 855	986 324	1 131 624	-145 300
Toimintakulut	-961 155	-1 011 184	-1 124 092	112 908
Toimintakate	-12 299	-24 860	7 532	-32 392
Muutos-% edelliseen			-122	

Tehtävän nimi:

RAKENNUS- JA ALUETEKNIikka

Vastuhenkilö Kunnaninsinööri

Palvelusuunnitelman kuvaus

Luodaan rakenteelliset edellytykset sivistys ja hyvinvointipalveluiden tarpeisiin. Ylläpidetään ja kehitetään viihtyisää, terveellistä ja turvallista ympäristöä asumisen ja elinkeinotoiminnan tarpeisiin.

1 Turvallista arkea: Toimivat lähipalvelut ja hyvinvoivat kangasniemeläiset		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
1.2 Huolehdimme kuntalaisten kokonaisturvallisuudesta varautuen myös häiriötilanteisiin	Kaavateiden kunnossapito, ei poikkeamia laatuvaatimuksista Katuvalaistus, 95 % toimivia	
1.3 Tuemme lähiyhteisöllisyyttä ja ehkäisemme yksinäisyyttä sekä syrjäytymistä. Edistämme kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden sekä kyläyhteisöjen osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia.	Liikuntapaikkojen mahdollistaminen yhdistyksille yhteistyöllä kpl ja €	
1.6 Varmistamme, että jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus ja rauha kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen laadukkaassa koulu- ja varhaiskasvatusympäristössä.	Kiinteistönhoito, asiakaskysely Investoinnit €	

2 Elinvoimaa ja toimeentuloa: Yrittäjyyttä ja työpaikkoja

Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
1.6 Varmistamme, että jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus ja rauha kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen laadukkaassa koulu- ja varhaiskasvatusympäristössä.	Laadukas kiinteistöhuolto, huoltokirjan ohjaama toiminta	

3 Kirkkaan Puulan rannalla: Kestävä ja vetovoimainen luonto- ja asuinympäristö

Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
3.3 Uudistamme kiinteistöstrategian. Huomioimme kiinteistöratkaisuissa kuntalaisten palvelutarpeet sekä matkailijoiden ja kausiasukkaiden lähtökohdat.	Kiinteistöstrategian runko on laadittu. Kiinteistökohtaiset PTS:t kahteen kiinteistöön vuodessa.	
3.6 Vahvistamme kunnan kokonaisvetovoimaa ja ylläpidämme kuntatalouden tasapainoa.	Puistojen ja yleisten alueiden siisteys ja kunnossapito, puistot kpl, leikkivälit kpl, nurmialueet ha, HTV, €, laatu kysely kuntalaisille (puistot, kunnan kiinteistöjen viheralueet, leikkipuistot, tori, kukkaistutukset)	
3.7 Edistämme kunnan ilmasto-ohjelman tavoitteita ja tavoittelemme hiilineutraalisuutta vuoteen 2035 mennessä	Kiinteistöjen sähkön-, veden- ja lämmön kulutus, vertaaminen kiinteistöittäin	
3.8 Huomioimme kunnan omassa toiminnassa luonnon monimuotoisuuden merkityksen paitsi luonnon itseisarvon näkökulmasta myös virkistystoiminnan ja alueen vetovoiman kannalta.	Luonnon hyödyntäminen liikuntapaikkana, ladut km, retkisatamat kpl Investoinnit €, asiakastytyväisyys kyselyt	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Riskinä on kiinteistöjen käyttäjien tarpeiden muutokset ja niihin vastaaminen. Kiinteistön hoidon henkilöstöresurssien riittävyys 24/7 päivystyskiertoon. Muilta osin toiminnassa ei ole merkittäviä riskejä. Taloudellisen riskin aiheuttaa talven kesto sekä kylmyys/lumen määrä.

Rakennus ja aluetekniikka 2023				
Suoritteet/tunnusluvut	TP-2021	TA-2022	TAE-2023	Muutos TA22/23
Kiinteistöpalveluiden palvelupyynnö	833	650	850	200
Katuvalaistus, toimivat polttimot, %	91,8	95	95	0
Kadut, päällystetyt kadut, km	17,9	18,1	18,1	0
Kadut, sorapintaiset kadut, km	11,8	11,6	11,6	0
Kadut, kevytväylät, km	10	10	10	0
Ladut, km	31	31	31	0
Jäähalli kausi, vk	30	32	30	-2
TALOUS ulkoinen ja sisäinen	TP-2021	TA-2022	TAE-2023	Muutos TA22/23
Toimintatuotot	1 950 427	2 330 167	2 608 963	-278 796
Toimintakulut	-2 451 650	-2 434 987	-2 737 568	302 581
Toimintakate	-501 223	-104 820	-128 605	23 785
Muutos-% edelliseen			22,7	

Tehtävän nimi:
VESIHUOLTOLAITOS

Vastuhenkilö
Tekninen johtaja

Palvelusuunnitelman kuvaus

Vesilaitoksen tehtävänä on toimittaa asiakkailleen keskeytyksettä asetukset täyttävää vettä sekä vastaanottaa jätevettä ja käsitellä sitä ympäristöluvanmukaisesti.

1 Turvallista arkea: Toimivat lähipalvelut ja hyvinvoivat kangasniemeläiset		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
1.1 Panostamme ennalta ehkäisevässä terveyden edistämisessä kunnan ja uuden hyvinvointialueen yhteistyöhön ja yhteisten palvelumallien kehittämiseen	Käyttöveden laatu, käyttövesi on asetusten mukaista.	
1.2 Huolehdimme kuntalaisten kokonaisturvallisuudesta varautuen myös häiriötilanteisiin	Varautumissuunnitelma ajan tasalla, päivitetään vähintään valtuustokausittain. Palvelun häiriöiden määrän minimointi. Tavoite ei häiriötä.	
1.9 Aktivoimme kuntalaisia harrastustoimintaan. Kehitämme kuntalaislähtöisesti eri väestöryhmille kohdennettuja innostavia ja helposti saavutettavia kulttuuritapahtumia ja vapaa-ajanpalveluja		

3 Kirkkaan Puulan rannalla: Kestävä ja vetovoimainen luonto- ja asuin ympäristö		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
3.6 Vahvistamme kunnan kokonaisvetovoimaa ja ylläpidämme kuntatalouden tasapainoa.	Vesihuoltolaitoksen kannattavuus, katetaan tuloilla menot, poistot, sekä 1% tuotto sijoitetulle pääomalle.	
3.8 Huomiomme kunnan omassa toiminnassa luonnon monimuotoisuuden merkityksen paitsi luonnon itseisarvon näkökulmasta myös virkistystoiminnan ja alueen vetovoiman kannalta.	Jäteveden puhdistamon toiminta, puhdistetun jäteveden laatu on ympäristöluvanmukaista.	
3.9 Etsimme uusia energiatuotannon vaihtoehtoja, esimerkiksi aurinko- ja tuulivoima sekä biokaasu	Kuivatun lietteen jatkokäsittelyjärjestelmä, selvitys jatkokäsittely mahdollisuuksista	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Kunnan vesihuoltoverkostot ovat pääsääntöisesti rakennettu 1970-80 -luvuilla. Vaikka saneerauksia tehdäänkin vuosittain, niin ongelmia verkoston osalta tulee joka vuosi. Ongelmia on ollut myös tarjousten saamisessa investointeihin. Talouden osalta vedenkulutus joko vähenee tai pysyy ennallaan, vaikkakin uusia liittymiä tulee vuosittain. Veden käyttö tottumukset ovat muuttuneet. Kulurakenne kuitenkin kasvaa tarvikkeiden ja palveluiden kallistuessa. Tämä asettaa korotuspaineita veden ja jäteveden hintaan, joka on tällä hetkellä samassa tasossa, kuin verrokkikuntien veden hinnat. Tulevaisuudessa merkittävimpiä riskejä on osaavan henkilöstöresurssin saatavuus.

Taseyksikkö				
Vesihuoltolaitos 2023				
Suoritteet/tunnusluvut	TP-2021	TA-2022	TAE-2023	Muutos TA22/23
laskutettu vesi m3	195 319	196000	195000	1 000
laskutettu jätevesi m3	142 425	148000	144000	4 000
TALOUS sisäinen ja ulkoinen	TP-2021	TA-2022	TAE-2023	Muutos TA22/23
Toimintatuotot €	661 239	666 700	791 177	124 477
Toimintakulut €	-451 688	- 446 027	- 548593	102 566
Toimintakate	209 550	220 673	242 584	-21 911
Muutos-% edelliseen			9,9	

TEKNINEN TOIMIALA YHTEENSÄ					
TULOSLASKELMA sisäinen ja ulkoinen	TP2021	TA2022	TAE2023	Muutos %	Muutos €
Toimintatuotot €/asukas		763,73	879,88		
Toimintakulut €/asukas		-874,97	-988,82		
Toimintakate €/asukas		-111,24	-108,94		
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1 625 267	1 661 724	1 934 451	16,4	-272 727
Maksutuotot	119 540	80 850	76 450	-5,4	4 400
Tuet ja avustukset	13 721	8 000	10 000	25	-2 000
Muut toimintatuotot					
Vuokratuotot	1 903 660	2 305 617	2 580 863	11,9	-275 246
Muut tuotot	4 424				
Muut toimintatuotot	1 908 084	2 305 617	2 580 863	11,9	-275 246
Toimintatuotot	3 666 611	4 056 191	4 601 764	13,5	-545 573
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-1 304 047	-1 362 798	-1 470 707	7,9	107 909
Eläkekulut	-332 936	-343 075	-315 805	-7,9	-27 270
Muut henkilösivukulut	-41 651	-53 830	-49 795	-7,5	-4 035
Henkilösivukulut	-374 587	-396 905	-365 600	-7,9	-31 305
Henkilöstökulut	-1 678 634	-1 759 703	-1 836 307	4,4	76 604
Palvelujen ostot	-1 047 573	-980 486	-1 064 084	8,5	83 598
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 207 502	-1 250 991	-1 625 019	29,9	374 028
Avustukset	-146 148	-150 000	-103 000	-31,3	-47 000
Muut toimintakulut					
Muut toimintakulut	-465 776	-505 790	-543 135	7,4	37 345
Toimintakulut	-4 545 634	-4 646 970	-5 171 544	11,3	524 574
Toimintakate	-879 023	-590 779	-569 780	-3,6	-20 999

3. Kuntakonserni

KUNTAKONSERNI / TYTÄRYHTIÖT TOIMINNALLISET TAVOITTEET 2022

Tehtävän nimi:
VUOKRATALOT OY

Vastuhenkilö
Kunnanhallitus/kunnanjohtaja

Palvelusuunnitelman kuvaus

1 Turvallista arkea: Toimivat lähipalvelut ja hyvinvoivat kangasniemeläiset		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
1.5 Kehitämme Kangasniemeä ikäystävällisenä kuntana yhteistyössä uuden hyvinvointialueen kanssa.	Vuokralojen muuntaminen palveluasumiseen sopivaksi	

2 Elinvoimaa ja toimeentuloa: Yrittäjyyttä ja työpaikkoja		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
2.3 Pidämme yritysten tarpeiden tunnistamista ensiarvoisen tärkeänä kunnan kehittämisen kannalta. Ylläpidämme säännöllistä vuoropuhelua yrittäjien ja kunnan välillä.	Huolehdimme siitä, että kunnan vuokra-asuntotarjonta vastaa kysyntää ja tukee näin yritysten työvoiman saantia.	
2.5 Hyödynnämme mahdollisimman monipuolisesti paikallisia yrityksiä kunnan palvelutuotannossa, hankinnoissa sekä kehittämistoiminnassa.	Huomioimme hankintojen kriteereissä paikallisten yritysten tarjonnan noudattaen kuitenkin lakia ja hankintaohjeita.	

3 Kirkkaan Puulan rannalla: Kestävä ja vetovoimainen luonto- ja asuin ympäristö		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
3.6 Vahvistamme kunnan kokonaisvetovoimaa ja ylläpidämme kuntatalouden tasapainoa.	Sopivien vuokra-asuntojen riittävyys ja niiden käyttöaste. Tavoite 90 %.	
3.7 Edistämme kunnan ilmasto-ohjelman tavoitteita ja tavoittelemme hiilineutraalisuutta vuoteen 2035 mennessä	Talojen lämmitysmuotojen muutokset hiilineutraaliin suuntaan. Sähkösovimusten ympäristövaikutusten arviointi.	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

- Asukasmäärän väheneminen kunnassa
- Työpaikkojen väheneminen kunnassa
- Väestön ikääntyminen (asunnoista iso osa sijaitsee liian kaukana vanhuksille)
- Yksin asuvien lisääntyminen, pienten asuntojen puute
- Luotonhallinnan menettäneiden määrän lisääntyminen
- Ennalta arvaamattomat vahinkotapahtumat; vesivahinko, tulipalo, ilkeävalta

Tehtävän nimi:

KIINTEISTÖ OY KANGASNIEMEN TEOLLISUUSTALO

Vastuhenkilö

Kunnanhallitus/kunnanjohtaja/tekninen johtaja

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Kangasniemen kunnan omistaman kiinteistöyhtiö Kiinteistö Oy Kangasniemen Teollisuustalon tehtävänä on teollisuus- ja liiketilojen omistus, hallinta, rakentaminen, myynti/vuokraus erityisesti kasvaville (toimiville) ja uusille, uutta henkilöstöä merkittävästi työllistävillä ja palkkaavilla yrityksille. Lisäksi Kiinteistö Oy Kangasniemen Teollisuustalo vastaa yhdessä kunnan teknisen toimen kanssa kiinteistöyhtiön omistamien teollisuuskiinteistöjen teknisestä isännöinnistä.

2 Elinvoimaa ja toimeentuloa: Yrittäjyyttä ja työpaikkoja

Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
2.1 Olemme yritysten vahva ja haluttu kumppani. Tuemme tarpeen vaatiessa yritysten kasvua ja innovaatiotoimintaa.	Vuokraamme Kangasniemen yrityksille toimitiloja yritysten tarpeet huomioiden. (vuokratut neliöt)	

3 Kirkkaan Puulan rannalla: Kestävä ja vetovoimainen luonto- ja asuinympäristö

Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen
3.6 Vahvistamme kunnan kokonaisvetovoimaa ja ylläpidämme kuntatalouden tasapainoa.	Kannattava toiminta, kattaa vuokratuloilla kiinteistöjen hoito- ja pääomakulut	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Tiloja vuokranneiden yritysten heikon taloustilanteen takia kasvavat vuokrasaamiset.

4. Tuloslaskelma

Tuloslaskelman tehtävänä on osoittaa, riittääkö tuottoina kertynyt tulo-rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Tuloslaskelma palvelee kunnan oman johtamisen lisäksi eri sidosryhmiä, jotka varojen käyttöä valvoessaan ja tulonsiirtoihin perustuvan rahoituksen tarvetta arvioidessaan joutuvat muodostamaan käsityksen kunnan taloudesta.

Toiminnan tuotot ja kulut ryhmitellään tuloslaskelmakaavassa tuotto- ja kululajeittain. Kunnan tuloslaskelman välituloksena esitettävä toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuosikate on kunnan kokonaistulo-rahoitusta kuvaava välitulokas, jota tulee arvioida sekä tuloksen muodostuksen että rahoituksen riittävyyden kannalta. Tuloslaskelmassa vuosikatteen on katettava poistot eli pitkävaikutteisten tuotannon tekijöiden käytöstä aiheutuneet kustannukset. Rahoituslaskelmassa vuosikatteen riittävyyttä arvioidaan ensisijaisesti investointien ja lainanlyhennysten suhteen.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitetään poistoero, vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutokset.

Toimintatuotot ja –kulut

Toimintatuottojen ja kulujen muutokset käyvät ilmi käyttötalousoosan lautakunta-kohtaisista taulukoista.

Verotulot

Talousoarvion verotulot perustuvat Kuntaliiton kunka-kohtaisen veroennustekehikon tietoihin sekä valtuuston päätökseen veroprosenteista vuodelle 2023. Verotuloja ennustetaan kertyvän talousoarviovuonna 12,6 M€.

Verotulojen muodostumista on avattu talousoarviokirjan kappaleessa 1.3.5.

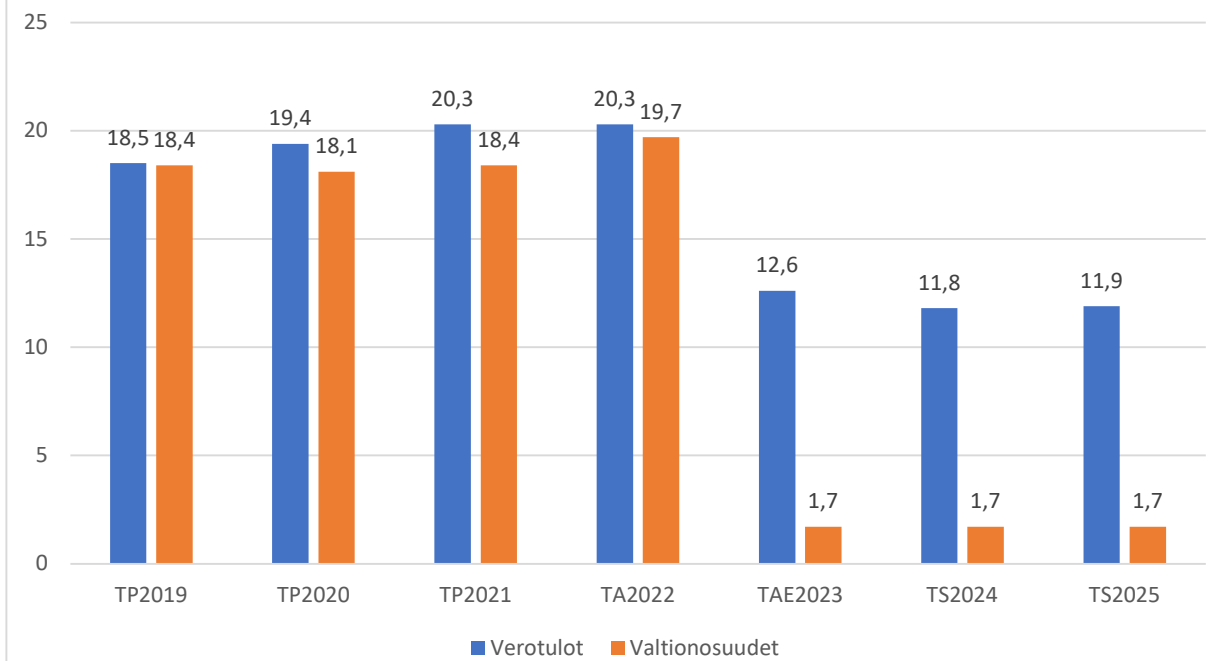
Valtionosuudet

Valtionosuuksia ennakoitaan talousoarviovuodelle 1,6 M€.

Valtionosuuksien muodostumista on avattu talousoarviokirjan kappaleessa 1.3.6.

Kaaviokuva esittää Kangasniemen kunnan verotulojen ja valtionosuuksien kehitystä vuosina 2019 - 2022 ja arviot vuosille 2024-2025.

Verotulojen ja valtionosuuksien kehitys 2019-2025, M€

VIRALLINEN BUDJETTI					
TULOSLASKELMA ULKOINEN	TP2021	TA2022	TAE2023	Muutos %	Muutos €
33000 Toimintatuotot					
33010 Myyntituotot	783 802	907 900	1 035 327	14	-127 427
33200 Maksutuotot	370 068	255 850	249 450	-2,5	6 400
33300 Tuet ja avustukset	821 159	463 481	603 754	30,3	-140 273
33400 Muut toimintatuotot					
33410 Vuokratuotot	1 050 404	995 351	1 214 996	22,1	-219 645
33420 Muut tuotot	29 650				
33400 Muut toimintatuotot	1 084 926	1 240 351	1 364 996	10	-124 645
33000 Toimintatuotot	3 059 955	2 867 582	3 253 527	13,5	-385 945
34000 Toimintakulut					
34010 Henkilöstökulut					
34050 Palkat ja palkkiot	-6 672 477	-6 720 720	-7 250 345	7,9	529 625
34100 Henkilösivukulut					
34110 Eläkekulut	-1 784 795	-1 717 029	-1 546 024	-10	-171 005
34150 Muut henkilösivukulut	-200 845	-255 902	-238 532	-6,8	-17 370
34100 Henkilösivukulut	-1 985 640	-1 972 931	-1 784 556	-9,5	-188 375
34010 Henkilöstökulut	-8 658 117	-8 693 651	-9 034 901	3,9	341 250
34300 Palvelujen ostot					
34310 Asiakaspalvelujen ostot	-27 125 192	-26 763 680	-685 552	-97,4	-26 078 128
34320 Muiden palvelujen ostot	-3 171 131	-3 178 331	-2 849 680	-10,3	-328 651
34300 Palvelujen ostot	-30 296 323	-29 942 011	-3 535 232	-88,2	-26 406 779
34500 Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
34510 Ostot tilikauden aikana	-1 463 837	-1 557 081	-1 977 510	27	420 429
34500 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 463 837	-1 557 081	-1 977 510	27	420 429
34700 Avustukset					
34710 Avustukset kotitalouksille	-193 388	-202 500	-167 500	-17,3	-35 000
34720 Avustukset yhteisöille	-550 517	-517 500	-474 500	-8,3	-43 000
34700 Avustukset	-743 904	-720 000	-642 000	-10,8	-78 000
34800 Muut toimintakulut					
34810 Vuokratulot	-546 636	-756 550	-927 182	22,6	170 632
34820 Muut kulut	-112 642	-60 136	-61 503	2,3	1 367
34800 Muut toimintakulut	-659 278	-816 686	-988 686	21,1	172 000
34000 Toimintakulut	-41 821 460	-41 729 429	-16 178 328	-61,2	-25 551 101
34999 Toimintakate	-38 761 506	-38 861 847	-12 924 801	-66,7	-25 937 046
35000 Verotulot	21 798 483	20 284 600	12 574 500	-38	7 710 100
35500 Valtionosuudet					
35510 Kunnan peruspalvelujen valtion	16 561 142	20 133 031	984 042	-95,1	19 148 989
35520 Muut valtionosuudet	2 811 386	-475 000	632 311	-233,1	-1 107 311
35500 Valtionosuudet	19 372 528	19 658 031	1 616 353	-91,8	18 041 678
36000 Rahoitustuotot ja -kulut					
36010 Korkotuotot	1 654	10 000	10 000		
36100 Muut rahoitustuotot	302 982	239 000	252 000	5,4	-13 000
36200 Korkokulut	-59 010	-73 000	-181 000	147,9	108 000
36300 Muut rahoituskulut	-549				
36000 Rahoitustuotot ja -kulut	245 077	176 000	81 000	-54	95 000
36999 Vuosikate	2 654 583	1 256 784	1 347 052	7,2	-90 268
37000 Poistot ja arvonalentumiset					
37100 Suunnitelman mukaiset poistot	-1 565 682	-1 570 000	-1 446 656	-7,9	-123 344
37000 Poistot ja arvonalentumiset	-1 565 682	-1 570 000	-1 446 656	-7,9	-123 344
38499 Tilikauden tulos	1 088 901	-313 216	-99 604	-68,2	-213 612
1 39999 Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 088 901	-313 216	-99 604	-68,2	-213 612

TULOSLASKELMA ulkoinen ja sisäinen	TP2021	TA2022	TAE2023	Muutos %	Muutos €
33000 Toimintatuotot					
33010 Myyntituotot	2 554 044	2 662 203	3 008 725	13	-346 522
33200 Maksutuotot	373 334	255 850	249 450	-2,5	6 400
33300 Tuet ja avustukset	821 159	463 481	603 754	30,3	-140 273
33400 Muut toimintatuotot					
33410 Vuokratuotot	1 976 504	2 371 117	2 640 863	11,4	-269 746
33420 Muut tuotot	29 650				
33400 Muut toimintatuotot	2 011 026	2 616 117	2 790 863	6,7	-174 746
33000 Toimintatuotot	5 759 564	5 997 651	6 652 792	10,9	-655 141
34000 Toimintakulut					
34010 Henkilöstökulut					
34050 Palkat ja palkkiot	-6 672 477	-6 720 720	-7 250 345	7,9	529 625
34100 Henkilösivukulut					
34110 Eläkekulut	-1 784 795	-1 717 029	-1 546 024	-10	-171 005
34150 Muut henkilösivukulut	-200 845	-255 902	-238 532	-6,8	-17 370
34100 Henkilösivukulut	-1 985 640	-1 972 931	-1 784 556	-9,5	-188 375
34010 Henkilöstökulut	-8 658 117	-8 693 651	-9 034 901	3,9	341 250
34300 Palvelujen ostot					
34310 Asiakaspalvelujen ostot	-27 125 192	-26 763 680	-685 552	-97,4	-26 078 128
34320 Muiden palvelujen ostot	-4 901 868	-4 932 634	-4 823 078	-2,2	-109 556
34300 Palvelujen ostot	-32 027 060	-31 696 314	-5 508 630	-82,6	-26 187 684
34500 Aineet, tarvikkeet ja t					
34510 Ostot tilikauden aikar	-1 506 514	-1 557 081	-1 977 510	27	420 429
34500 Aineet, tarvikkeet ja t	-1 506 514	-1 557 081	-1 977 510	27	420 429
34700 Avustukset					
34710 Avustukset kotitalouk	-193 388	-202 500	-167 500	-17,3	-35 000
34720 Avustukset yhteisöill	-550 517	-517 500	-474 500	-8,3	-43 000
34700 Avustukset	-743 904	-720 000	-642 000	-10,8	-78 000
34800 Muut toimintakulut					
34810 Vuokrakulut	-1 472 736	-2 132 316	-2 353 049	10,4	220 733
34820 Muut kulut	-112 738	-60 136	-61 503	2,3	1 367
34800 Muut toimintakulut	-1 585 474	-2 192 452	-2 414 553	10,1	222 101
34000 Toimintakulut	-44 521 070	-44 859 498	-19 577 593	-56,4	-25 281 905
34999 Toimintakate	-38 761 506	-38 861 847	-12 924 801	-66,7	-25 937 046
35000 Verotulot	21 798 483	20 284 600	12 574 500	-38	7 710 100
35500 Valtionosuudet					
35510 Kunnan peruspalvelu	16 561 142	20 133 031	984 042	-95,1	19 148 989
35520 Muut valtionosuudet	2 811 386	-475 000	632 311	-233,1	-1 107 311
35500 Valtionosuudet	19 372 528	19 658 031	1 616 353	-91,8	18 041 678
36000 Rahoitustuotot ja -ku					
36010 Korkotuotot	1 654	10 000	10 000		
36100 Muut rahoitustuotot	302 982	239 000	252 000	5,4	-13 000
36200 Korkokulut	-59 010	-73 000	-181 000	147,9	108 000
36300 Muut rahoituskulut	-549				
36000 Rahoitustuotot ja -ku	245 077	176 000	81 000	-54	95 000
36999 Vuosikate	2 654 583	1 256 784	1 347 052	7,2	-90 268
37000 Poistot ja arvonalentu					
37100 Suunnitelman mukais	-1 565 682	-1 570 000	-1 446 656	-7,9	-123 344
37000 Poistot ja arvonalentu	-1 565 682	-1 570 000	-1 446 656	-7,9	-123 344
38499 Tilikauden tulos	1 088 901	-313 216	-99 604	-68,2	-213 612
39999 Tilikauden ylijäämä (a	1 088 901	-313 216	-99 604	-68,2	-213 612

5. Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma on keskeinen osa kunnan talousarviota ja tilinpäätöstä. Talousarvioon on kuntalain mukaan otettava toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitettava, miten määrärahojen rahoitustarve katetaan. Toiminnan rahoitus esitetään talousarvion rahoitusosassa, joka kunnan talousarviossa tulee olla tuloslaskelmaosan sekä käyttötalousosan ja investointien lisäksi.

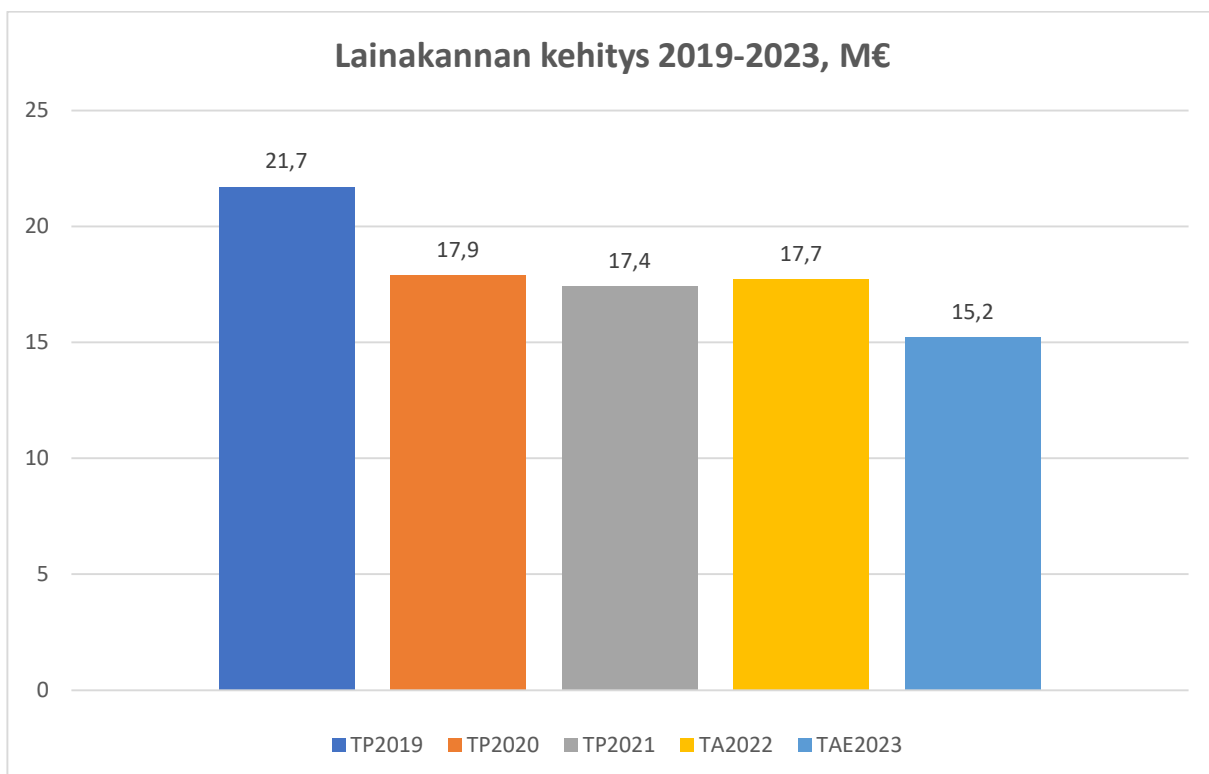
Rahoituslaskelmalla osoitetaan, kuinka paljon kunnan toiminnan ja sen investointien rahavirta on ylijäämäinen tai alijäämäinen. Rahoituksen rahavirralla tarkoitetaan, miten alijäämäinen toiminnan rahavirta on rahoituksellisesti katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman muuttamiseen.

Rahoituslaskelma samoin kuin tuloslaskelma on kunnan kokonaistaloutta kuvaava laskelma.

Kunnan rahoituslaskelmassa on erikseen nähtävissä toiminnan ja investointien rahavirrat, jotka käsittävät tulo-rahoituksen ja investointierät.

Rahoituslaskelmasta tulee erikseen käydä ilmi rahoituksen rahavirta. Sitä varten rahoituslaskelmassa esitetään ensin antolainojen ja lainakannan muutokset.

Alla olevassa kaaviossa on kuvattu kunnan lainakannan kehitystä vuosina 2019 – 2023.

Rahoituslaskelma 1 000 €			
	TP2021	TA2022	TAE2023
Tulorahoitus			
Vuosikate +	2 654	1 257	1 347
Satunnaiset erät +/-			
Tulorahoituksen korjauserät +/-	0		
Investoinnit			
Käyttöomaisuusinvestoinnit -	-724	-1 807	-1 761
Rahoitusosuudet investointimenoihin +	40	200	200
Pysyvien vast.invest.luov.voitot +	14	245	150
Investoinnit netto	-670	-1 362	-1 411
Toiminnan ja invest.rahavirta +/-	1 984	-105	-64
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset -	0		
Antolainasaamisten vähennykset +	115		
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys +	0	0	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys -	-1 463	-1 500	-1 500
Lyhytaikaisten lainojen muutos +/-	-1 200	1 800	-2 500
Oman pääoman muutokset +/-	-2		
Muut maksuvalm.muutokset +/-			
Toimeksiantojen muutokset	8		
Vaihto-omaisuuden muutos	0		
Pitkäaikaisten saamisten muutos			
Lyhytaikaisten saamisten muutos	880		
Korottomien velkojen muutos	-219		
Rahoituksen rahavirta	-1 881	300	-4 000
Rahavarojen muutos	103	195	-4 064
Kassavarat 31.12.	2 310		
Kassavarat 01.01	-2 207		
Kassavarojen muutos	103	0	0
Lainakanta 31.12.	15 267	17 730	15 267
€/asukas	2 919	3 390	2 875
Antolainakanta 31.12	1 027	1 502	1 502
€/asukas	196	287	283
Nettolainakanta 31.12	14 240	16 228	13 765
€/asukas	2 723	3 103	2 592
Asukasmäärä 31.12.	5 230	5230	5311

6. Taloussuunnitelma

TALOUSSUUNNITELMA 2023-2025	TP2021	TA2022	TAE2023	TS2024	TS2025
ulkoinen					
3 TULOSLASKELMA					
33000 Toimintatuotot					
33010 Myyntituotot	783 802	907 900	1 035 327	1 035 327	1 035 327
33200 Maksutuotot	370 068	255 850	249 450	249 450	249 450
33300 Tuet ja avustukset	821 159	463 481	603 754	603 754	603 754
33400 Muut toimintatuotot					
33410 Vuokratuotot	1 050 404	995 351	1 214 996	1 214 996	1 214 996
33420 Muut tuotot	29 650				
33400 Muut toimintatuotot	1 084 926	1 240 351	1 364 996	1 364 996	1 364 996
33000 Toimintatuotot	3 059 955	2 867 582	3 253 527	3 253 527	3 253 527
34000 Toimintakulut					
34010 Henkilöstökulut					
34050 Palkat ja palkkiot	-6 672 477	-6 720 720	-7 250 345	-7 250 345	-7 250 345
34100 Henkilösivukulut					
34110 Eläkekulut	-1 784 795	-1 717 029	-1 546 024	-1 546 024	-1 546 024
34150 Muut henkilösivukulut	-200 845	-255 902	-238 532	-238 532	-238 532
34100 Henkilösivukulut	-1 985 640	-1 972 931	-1 784 556	-1 784 556	-1 784 556
34010 Henkilöstökulut	-8 658 117	-8 693 651	-9 034 901	-9 034 901	-9 034 901
34300 Palvelujen ostot					
34310 Asiakaspalvelujen ostot	-27 125 192	-26 763 680	-685 552	-685 552	-685 552
34320 Muiden palvelujen ostot	-3 171 131	-3 178 331	-2 849 680	-2 849 680	-2 849 680
34300 Palvelujen ostot	-30 296 323	-29 942 011	-3 535 232	-3 535 232	-3 535 232
34500 Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
34510 Ostot tilikauden aikana	-1 463 837	-1 557 081	-1 977 510	-1 977 510	-1 977 510
34500 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 463 837	-1 557 081	-1 977 510	-1 977 510	-1 977 510
34700 Avustukset					
34710 Avustukset kotitalouksille	-193 388	-202 500	-167 500	-167 500	-167 500
34720 Avustukset yhteisöille	-550 517	-517 500	-474 500	-474 500	-474 500
34700 Avustukset	-743 904	-720 000	-642 000	-642 000	-642 000
34800 Muut toimintakulut					
34810 Vuokratulut	-546 636	-756 550	-927 182	-927 182	-927 182
34820 Muut kulut	-112 642	-60 136	-61 503	-61 503	-61 503
34800 Muut toimintakulut	-659 278	-816 686	-988 686	-988 686	-988 686
34000 Toimintakulut	-41 821 460	-41 729 429	-16 178 328	-16 178 328	-16 178 328
34999 Toimintakate	-38 761 506	-38 861 847	-12 924 801	-12 924 801	-12 924 801
35000 Verotulot	21 798 483	20 284 600	12 574 500	11 782 000	11 962 000
35500 Valtionosuudet					
35510 Kunnan peruspalvelujen va	16 561 142	20 133 031	984 042	984 042	984 042
35520 Muut valtionosuudet	2 811 386	-475 000	632 311	632 311	632 311
35500 Valtionosuudet	19 372 528	19 658 031	1 616 353	1 616 353	1 616 353
36000 Rahoitustuotot ja -kulut					
36010 Korkotuotot	1 654	10 000	10 000	10 000	10 000
36100 Muut rahoitustuotot	302 982	239 000	252 000	252 000	252 000
36200 Korkokulut	-59 010	-73 000	-181 000	-181 000	-181 000
36300 Muut rahoituskulut	-549				
36000 Rahoitustuotot ja -kulut	245 077	176 000	81 000	81 000	81 000
36999 Vuosikate	2 654 583	1 256 784	1 347 052	554 552	734 552
37000 Poistot ja arvonalentumiset					
37100 Suunnitelman mukaiset poi	-1 565 682	-1 570 000	-1 446 656	-1 446 656	-1 446 656
37000 Poistot ja arvonalentumiset	-1 565 682	-1 570 000	-1 446 656	-1 446 656	-1 446 656
38499 Tilikauden tulos	1 088 901	-313 216	-99 604	-892 104	-712 104
39999 Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 088 901	-313 216	-99 604	-892 104	-712 104

Rahoituslaskelma 1 000 €						
		TP2021	TA2022	TAE2023	TS2024	TS2025
Tulorahoitus						
Vuosikate	+	2 654	1 257	1 347	554	734
Satunnaiset erät	+/-					
Tulorahoituksen korjauserät	+/-	0				
Investoinnit						
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-	-724	-1 807	-1 761	-1 761	-1 761
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	40	200	200	200	200
Pysyvien vast.invest.luov.voitot	+	14	245	150		
Investoinnit netto		-670	-1 362	-1 411	-1 561	-1 561
Toiminnan ja invest.rahavirta	+/-	1 984	-105	-64	-1 007	-827
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	-	0				
Antolainasaamisten vähennykset	+	115				
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	0	0			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-1 463	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+/-	-1 200	1 800	-2 500		
Oman pääoman muutokset	+/-	-2				
Muut maksuvalm.muutokset	+/-					
Toimeksiantojen muutokset		8				
Vaihto-omaisuuden muutos		0				
Pitkäaikaisten saamisten muutos						
Lyhytaikaisten saamisten muutos		880				
Korottomien velkojen muutos		-219				
Rahoituksen rahavirta		-1 881	300	-4 000	-1 500	-1 500
Rahavarojen muutos		103	195	-4 064	-2 507	-2 327
Kassavarat 31.12.		2 310				
Kassavarat 01.01		-2 207				
Kassavarojen muutos		103	0	0	0	0
Lainakanta 31.12.		15 267	17 730	15 267	15 267	15 267
€/asukas		2 919	3 390	2 875	2 875	2 875
Antolainakanta 31.12		1 027	1 502	1 502	1 502	1 502
€/asukas		196	287	283	283	283
Nettolainakanta 31.12		14 240	16 228	13 765	13 765	13 765
€/asukas		2 723	3 103	2 592	2 592	2 592
Asukasmäärä 31.12.		5 230	5230	5311	5 311	5 311

7. Investoinnit

INVESTOINTIOHJELMA 2023 - 2025

Inv: uusinvestointi (U), laajennusinvestointi (L), korvausinvestointi (K)

Palv: palvelutuotannon määrän lisäys (PM), palvelukyvyyn parantaminen (PP), tuotannon tehostaminen (TT), ylläpito (Y)

KIINTEÄ OMAISUUS	TA-2023	TS-2024	TS-2025	Inv	Palv	Huom!
Kiinteän omaisuuden osto	200 000	200 000	200 000	-	-	
Kiinteän omaisuuden myynti	200 000	200 000	200 000	-	-	
Kiinteä omaisuus yhteensä	0	0	0			
TALONRAKENNUS	TA-2023	TS-2024	TS-2025	Inv	Palv	Huom!
Koittilan koulu						
- PTS mukaiset saneeraukset		30 000	50 000	K	Y	
- Sisäilmasaneeraus	250 000			K	Y	Varaus
Beckerin koulu						
- PTS mukaiset saneeraukset		50 000	100 000	K	Y	
95- osan saneeraus		25 000		K	PP	
Kalliolan koulu						
- Aitauksen saneeraus ja jätekatos	25 000			K	Y	
- PTS mukaiset saneeraukset		50 000	100 000	K	Y	
Lukio						
- Salaoja/sadevesi saneeraus		150 000		K	Y	
- Pihan saneeraus	10 000	10 000	10 000	U	PP	
- Invahissit		65 000		U	PP	
- PTS mukaiset saneeraukset		50 000	100 000			
Ympäristöterveyshuolto						
- Salaoja- ja sadevesisaneeraus		100 000		K	Y	
- IV-kone saneeraus			50 000	K	Y	
Yritystilojen kunnostus	17 000	17 000	17 000	K	PP	
Päiväkoti						
- Toimistotilajärjestelyt	20 000			K	PP	
- Peruskorjaus			500 000	K	Y	
Palveluasunnot A ja B						
- Sokkeli ja sadevesisaneeraus		10 000	60 000	K	Y	
- Kattosaneeraus	30 000			K	Y	
Kunnanvarikko						
- Pihan turvallisuuslaitteet		10 000		U	PP	
- Lämmitysjärjestelmä	32 000			K	Y	
Puulanhelmi						
- IV- ja toiminta saneeraus	50 000					
Paloasema	10 000	500 000	500 000	U	PP	Varaus
Sähköautojen latauspisteet	40 000	40 000		U	PP	
Rakennusautomaation saneeraus	50 000	50 000	50 000	K	Y	
Kiinteistöjen peruskorjaus, erikseen nimetyt kohteet	10 000	10 000	10 000	K	Y	
Talonrakennus yhteensä	544 000	1 167 000	1 547 000			
Valtionosuudet + investointituki						
TALONRAKENNUS NETTO	544 000	1 167 000	1 547 000			

LIIKUNTA-ALUEET	TA-2023	TS-2024	TS-2025	Inv	Palv	Huom!
Jäähalli						
- Vesikatesaneeraus		600 000		K	Y	
- Kylmälaitteet			200 000	K	Y	
- Rakennesaneeraus		10 000		K	Y	
- Invahissi	20 000			U	PP	
- Kaukolämpö	85 000			K	TT	
Pururadan saneeraus, lumetusjärjestelmä			90 000	U	PP	
Tenniskentän/ulkokaukalon saneeraus			30 000	K	Y	
Huoltorakennus						
- rakennuksen peruskorjaus tai uusi (ehdollinen)		10 000	300 000	K	PP	ionavustusta
Kankaistenlammen lähiliikuntapaikka (ehdollinen)	25 000			U	PP	ionavustusta
Liikuntapuisto	50 000	50 000	50 000	U	PP	ionavustusta
Tekonurmi (kumirouhe)			500 000	U	PM	
Liikunta-alueet yhteensä	180 000	670 000	1 170 000			
Valtionosuudet + investointituki			90 000			
LIIKUNTA-ALUEET NETTO	180 000	670 000	1 080 000			

KAAVATIET	TA-2023	TS-2024	TS-2025	Inv	Palv	Huom!
Päällystyssaneeraukset	50 000	50 000	50 000	K	PP	
Kankaistentien saneeraus		150 000		K	PP	
Surolankujan saneeraus		50 000		K	PP	
Kiviniementien ajoradan päällystys			15 000	U	PP	
Katuvalaistus						
- Kiviniementien valaistus			20 000	U	PM	
- Teollisuustien valaistus		75 000		U	PM	
- Valaistuksen muutos LED tekniikkaan	30 000	30 000	30 000	K	TT	
Teollisuusalueen laajentaminen lapaskangas						
- Takojantie	30 000			U	PM	Varaus
Liikenneturvallisuuskohteet	20 000	20 000	20 000	U	PP	
Asuinalueiden sorapintaisten katujen asfaltointit	0	150 000	200 000	K	PP	
Kaavatiet yhteensä	130 000	525 000	335 000			
Valtionosuudet + investointituki						
KAAVATIET NETTO	130 000	525 000	335 000			

PUISTOT JA YLEISET ALUEET	TA-2023	TS-2024	TS-2025	Inv	Palv	Huom!
Torin kehittäminen	10 000			U	PP	varaus
Kiviniemen leirintäalueen kehittäminen	150 000	100 000		K	PP	varaus
Tonttien tasaus	40 000	40 000	40 000	U	PP	varaus
Puistot ja yleiset alueet yhteensä	200 000	140 000	40 000			
Valtionosuudet + investointituki						
PUISTOT JA YLEISET ALUEET NETTO	200 000	140 000	40 000			

IRTAIMISTO	TA-2023	TS-2024	TS-2025	Inv	Palv	Huom!
Kameravalvonnat	30 000	30 000	30 000	U/K	PP	
Ruuanjakelulinjasto, Beckerin koulu	20 000			K	PP	
Kävijämäärälaskurit	10 000			U	PP	
Kalliolan koulun irtaimisto	18 000			K	PP	
Beckerin koulun irtaimisto	23 000			K	PP	
Kaluste hankinnat yhteensä	101 000	30 000	30 000			
Valtionosuudet + investointituki	0					
KALUSTEHANKINNAT YHTEENSÄ	101 000	30 000	30 000			

ICT-HANKINNAT	TA-2023	TS-2024	TS-2025	Inv	Palv	Huom!
Verkkopalvelut	10 000	10 000	10 000			
Viestintä	10 000	10 000	10 000			
Järjestelmät	60 000	50 000	50 000			
Infra	120 000	130 000	130 000			
ICT-hankinnat yhteensä	200 000	200 000	200 000			
Valtionosuudet + investointituki						
ICT-HANKINNAT YHTEENSÄ	200 000	200 000	200 000			
Irtaimistohankinnat yhteensä	301 000	230 000	230 000			
Valtionosuus	0	0	0			
Irtaimistohankinnat netto	301 000	230 000	230 000			
AINEETON KÄYTTÖMAISUUS	TA-2023	TS-2024	TS-2025	Inv	Palv	Huom!
Meitan osakkeet	16 500					
Aineeton käyttöomaisuus yhteensä	16 500					
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	1 571 500	2 932 000	3 522 000			
Valtionosuudet+myyntitulot+investointituki	200 000	200 000	290 000			
INVESTOINNIT NETTO	1 371 500	2 732 000	3 232 000			
Epävarmat kohteet, määräraha haetaan erikseen	TA-2023	TS-2024	TS-2025	Inv	Palv	Huom!
Sepäntien loppuosa	80 000					mikäli alue rakentuu
Sepäntien loppuosan vesihuolto	30 000					mikäli alue rakentuu
Yhteensä	110 000	0	0			
VESI- JA VIEMÄRILAITOS	TA-2023	TS-2024	TS-2025	Inv	Palv	Huom!
Linjaverkostojen saneeraus	100 000	100 000	100 000	K	Y	
Puhdistamolietteen käsittelyjärjestelmä	30 000			U	PP	
Puhdistamon saneeraus						
- hajukaasujen poisto	30 000			U	PP	
- lipeänsyötön saneeraus	20 000			K	PP	
Teollisuusalueen laajentaminen lapaskangas						
- Takojantien vesihuolto	10 000			U	PM	Varaus
Vesi- ja viemärlaitos yhteensä	190 000	100 000	100 000			
Valtionosuudet						
VESI- JA VIEMÄRILAITOS NETTO	190 000	100 000	100 000			
KAIKKI INVESTOINNIT YHTEENSÄ	TA-2023	TS-2024	TS-2025	Inv	Palv	Huom!
1 761 500	3 032 000	3 622 000				
Valtionosuudet+myyntitulot+investointituki	200 000	200 000	290 000			
INVESTOINNIT NETTO	1 561 500	2 832 000	3 332 000			

Liite 1 Talousarvion 2023 täytäntöönpano-ohjeet

Talousarvion 2023 täytäntöönpanosta ja noudattamisesta kunnanhallitus antaa seuraavat ohjeet:

1. Talousarviosta

Talousarvio 2023 on -99 604 euroa alijäämäinen.

Henkilöstömenojen määrärahavajetta ei saa käyttää muihin toiminnan menoihin.

Kunnanhallitus ja –valtuusto päättävät tarvittaessa talouden sopeuttamistoimenpiteistä, kun taloussuunnitelmavuosia tarkennetaan talousarviovuosiksi.

2. Talousarvion sitovuus

Käyttötalouden määrärahat ja sitovuustaso:

Kunnanvaltuuston hyväksymän talousarvion mukaiset vastuualueiden BRUTTOMENOT JA TULOARVIOT ja sitovat toiminnalliset tavoitteet.

Talousarviosta poikkeaminen vuositasolla edellyttää valtuuston hyväksyntää.

Tarvittava lisämääräraha tulee ensisijaisesti pyrkiä kattamaan ko. hallintokunnan ja viime kädessä koko kunnan määrärahoista.

Hallintokuntien ylittävät määrärahan siirrot tulee viedä hyväksyttäväksi kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle.

Investointien määrärahat:

Tekninen lautakunta päättää investointimäärärahojen siirroista ryhmien sisällä ja kunnanhallitus päättää investointimäärärahojen siirroista ryhmien välillä.

Yli 300 000 euron investointimäärärasierrot tuodaan kunnanvaltuustoon erikseen hyväksyttäväksi.

Investointien sitovuustaso:

Talonrakennus	ryhmänä	
Irtaimisto	ryhmänä	
Liikunta-alueet	ryhmänä	
Atk-hankinnat	ryhmänä	
Kaavatiet	ryhmänä	
Puistot ja yleiset alueet	ryhmänä	
Vesi- ja viemärilaitos	ryhmänä	Taseyksikkö 1.1.2016 alkaen

Rahoituksen sitovuustaso:

Valtionosuudet

Verotulot

Rahoitustuotot ja –kulut

3. Käyttösuunnitelma ja laskujen hyväksyminen

Toiminta- ja hallintosäännön 57 §:n mukaan kunnanhallitus ja lautakunnat hyväksyvät talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat (osasto/kustannuspaikkatasolla tulot, menot ja nettomenot). Lisäksi kunnanhallitus ja lautakunnat määräävät vuosittain tai tarvittaessa ne henkilöt (ammattinimikkeet), joilla on oikeus hyväksyä toimialan laskut.

4 Talousarvioraportointi

Toiminnan ja talouden toteutumisesta raportoidaan sisäisen valvonnan ohjeen mukaisesti kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle neljä (4) kertaa vuodessa. Kunnanhallitukselle raportoidaan taloudesta kuukausittain.

5 Asiaksmaksusaataviin liittyvien liिकासuoritusten palautukset asiakkaille

Maksusaatavien ja myyntilaskujen liिकासuoritusten osalta asiakkaille palautetaan yli 22 euron suoritukset.

6 Laskujen käsittely

Ostolaskut on käsiteltävä viipymättä. Tämä tarkoittaa sitä, että ilman painavaa estettä ostolaskujen tulee kiertää tarkastus-/ja hyväksyntäketju kahdeksan vuorokauden sisällä. Eryteisesti tulee kiinnittää huomiota useissa eri yksiköissä kiertävien laskujen sujuvaan ja nopeaan käsittelyyn ja arvonlisäveron oikeellisuuteen. Sisäisen laskutuksen osalta palvelun myyjä laatii sisäiset laskut siten, että sisäinen laskutus on ajan tasalla seuraavan kuukauden 10. päivään mennessä. Laskujen tehokkaalla käsittelyllä vältetään tarpeettomat viivästyskorkokustannukset.

7 Irtaimistohankinnat ja hankintarajat

Käyttöomaisuuden aktivointiraja on 8.000 euroa ja tätä pienemmät hankinnat kirjataan käyttötalouden menoksi. Epäselvissä, harkintaa vaativissa tapauksissa tulee kirjauksesta neuvotella taloushallinnon kanssa.

Hankinnoissa noudatetaan hankintalakia, joka määrittää kynnysarvot seuraavasti:

Kynnysarvot		
	Kansallinen kynnysarvo, €	EU-kynnysarvo, €
Tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut	60 000	207 000
Rakennusurakat	150 000	5 186 000
Käyttöoikeussopimukset	500 000	

Kynnysarvojen alle jäävien hankintojen osalta noudatetaan kunnan omaa hankintaohjetta.

Hankintavaltuusrajat ovat seuraavat:

Hankintavaltuudet		
	Hankinta-arvo €	Täsmennys
Tulosalueen esimiehet	> 15 000	
Toimialajohtajat	> 60 000	
Tekninen johtaja	> 150 000	rakennusurakat
Lautakunnat ja kunnanhallitus	< 60 000 > 214 000	tavara- ja palveluhankinnat
Lautakunnat ja kunnanhallitus	< 150 000 > 500 000	rakennusurakat
Kunnanhallitus	< 500 000	

Liite 2 Henkilöstösuunnitelma

Kangasniemen kunnan kokonaishenkilöstömäärä oli 31.12.2021 tilanteen mukaan 188 henkilöä (179 henkilöä 31.12.2020), joista 141 oli vakinaisessa ja 47 määräaikaisessa virkatau tai työsuhteessa, joista työllistämistuella 14 henkilöä. Vakinaisesta henkilöstöstä miehiä oli 36, eli 25,5 %. Työllisyyspalveluiden osalta henkilöstösuunnitelmassa ei myöskään ole mukana eri työllistämistoimien kautta kuntaan palkkatuella palkatut.

Henkilöstösuunnitelma / vakanssiluettelo	TP 2021	TA 2022	TA 2023	MUUTOS 22-23	TS 2024	TS 2025
Konsernijohto ja elinkeinopalvelut	1,0	1,0	2,0	1,0	2,0	1,0
Kunnanjohtaja	1	1	1	0	1	1
ma. elinvoimakehittäjä	0	0	1	1	1	0
Hallinto- ja talouspalvelut	13,0	14,0	12,5	-1,5	12,0	12,0
Hallinto- ja henkilöstöpalvelut	5,0	5,0	5,0	0,0	5,0	5,0
Hallintojohtaja	1	1	1	0	1	1
Henkilöstöasiantuntija (ent. palkkasihteeri)	1	1	1	0	1	1
Johdon sihteeri	1	1	1	0	1	1
Markkinointisihteeri	1	1	1	0	1	1
Palveluneuvoja	1	1	1	0	1	1
Talouspalvelut	2,0	2,0	2,0	0,0	2,0	2,0
Talous- ja hankepäällikkö (ent. talouspäällikkö)	1	1	1	0	1	1
Pääkirjanpitäjä	1	1	1	0	1	1
Tietohallintopalvelut	3,0	3,0	3,5	0,5	3,0	3,0
Tiedonhallintasihteeri	1	1	1	0	1	1
ICT-suunnittelija	1	1	1	0	1	1
ICT-asiantuntija	1	1	1,5	0,5	1	1
Työllisyyspalvelut	3,0	4,0	2,0	-2,0	2,0	2,0
Työllisyyskoordinaattori	1	1	1	0	1	1
ma. Yksilövalmentaja (siirto nuorisotoimesta)	0	1	1	0	1	1
Työvalmentaja (siirtyy hyvinvointialueelle)	1	1	0	-1	0	0
ma. Työvalmentaja (siirtyy hyvinvointialueelle)	1	1	0	-1	0	0
Sivistystoimi hallinto- ja lautakuntapalvelut	3,0	4,0	4,0	0,0	4,0	3,0
Sivistys- ja hyvinvointijohtaja	1	1	1	0	1	1
Koulusihteeri	1	1	1	0	1	1
ma. Hanketyöntekijä	0	1	1	0	1	0
Palvelusuunnittelija	1	1	1	0	1	1
Sivistystoimi/kirjasto- ja kulttuuritoimi	5,5	5,5	5,5	0,0	5,5	5,5
Kirjaston johtaja	1	1	1	0	1	1
Kirjastonhoitaja	1	1	1	0	1	1
Kirjastovirkailija	2,5	2,5	2,5	0	2,5	2,5
Kulttuurisihteeri	1	1	1	0	1	1

Sivistystoimi/hyvinvointi-, nuoriso ja vapaa-aika	4,5	4,0	4,0	0,0	4,0	3,0
Nuorisosihteeri	1	1	1	0	1	1
Liikuntasihteeri	1	1	1	0	1	1
Etsivä nuorisotyöntekijä	1	1	1	0	1	1
ma. erityisnuorisotyöntekijä	1	1	1	0	1	0
ma. Yksilövalmentaja (siirto Työllisyyspalveluihin)	0,5	0	0	0	0	0
Sivistystoimi/varhaiskasvatus	31,0	37,5	42,5	5,0	42,0	42,0
Varhaiskasvatuksen johtaja	1	1	1	0	1	1
Varhaiskasvatuksen opettaja/apulaisjohtaja	1	1	1	0	1	1
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	1	1	2	1	2	2
Varhaiskasvatuksen opettaja	4	5	6	1	7	7
Varhaiskasvatuksen sosionomi	0	0	1	1	1	1
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	14	15	15	0	15	15
Ryhmäperhepäivähoitaja	2	2	2	0	2	2
Päiväkotihuoltaja	2	2	1	-1	1	1
Perhepäivähoitaja	2	2	2	0	2	2
Päiväkotiavusta	0	0	1	1	1	1
ma. Päiväkotiavusta	2	2	1	-1	1	1
ma. Varhaiskasvatuksen opettaja	0,5	1	1	0	0	0
ma. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	0,5	0,5	0,5	0	0	0
ma. Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	1	5	8	3	8	8
Opetustoimi/alakoulut	35,0	36,0	36,0	0,0	34,0	33,0
Alakoulujen rehtori	1	1	1	0	1	1
Esiluokanopettaja	2	2	2	0	2	2
Luokanopettaja	19	16	16	0	16	16
Erityisluokanopettaja	2	2	2	0	2	2
Laaja-alainen erityisopetuksen tuntiohjaaja	1	1	1	0	1	1
Erityisopettaja	1	1	1	0	1	1
Koulunkäynninohjaaja	8	10	10	0	10	10
ma. Resurssiopettaja	0	1	1	0	0	0
ma. Koulunkäynninohjaajat (opso)	1	2	2	0	1	0
Opetustoimi/Lukio ja yläkoulu	25,5	26,0	26,0	0,0	25,5	25,0
Yläkoulun ja lukion rehtori	1	1	1	0	1	1
Oppilaanohjaaja	1	1	1	0	1	1
Lehtori	12	12	12	0	12	12
Päätoiminen tuntiohjaaja	7	7	7	0	7	7
Erityisopettaja	2	2	2	0	2	2
Koulunkäynninohjaaja	2	2	2	0	2	2
ma. Oppilaanohjaaja	0,5	1	1	0	0,5	0
Tekninen toimi	18,25	17,5	17,5	0,0	18,0	18,0
Tekninen johtaja	1	1	1	0	1	1
Toimistos sihteeri	2	2	2	0	2	2
rakennustarkastaja	1	1	1	0	1	1

kunnaninsinööri	1	1	1	0	1	1
puistopuutarhuri	1	1	1	0	1	1
kunnossapitomestari (ent. maankäyttökemisti)	0,75	1	1	0	1	1
ammattimies	4	3	2,5	-0,5	3	3
kiinteistöyönjohtaja	1	1	1	0	1	1
vesihuoltolaitoksen hoitaja	2,5	2,5	3	0,5	3	3
vesihuoltolaitoksen vastaava hoitaja	1	1	1	0	1	1
liikuntapaikkahoitaja	3	3	3	0	3	3
Ruoka- ja puhtauspalvelut	19,0	19,0	21,0	2,0	21,0	21,0
Ruoka- ja puhtauspalvelupäällikkö	1	1	1	0	1	1
Kokki	2	2	2	0	2	2
Ruokapalvelutyöntekijä	3	3	3	0	3	3
Yhdistelmätyöntekijä	9	9	11	2	11	11
Siivooja	4	4	4	0	4	4
Kunta yhteensä	155,8	164,5	171,0	6,5	168,0	163,5

Liite 3 Väestöennuste

Väestöennuste 2021: Väestö 31.12. muuttujina Alue, Vuosi, Ikä ja Tiedot

	Yhteensä	0 - 14	15 - 64	65 -
	Väestö 31.12. (ennuste 2021)	Väestö 31.12. (ennuste 2021)	Väestö 31.12. (ennuste 2021)	Väestö 31.12. (ennuste 2021)
Kangasniemi 2022	5185	582	2631	1972
2023	5127	565	2578	1984
2024	5067	545	2533	1989
2025	5011	526	2472	2013
2026	4957	503	2418	2036
2027	4904	482	2356	2066
2028	4853	466	2324	2063
2029	4804	447	2275	2082
2030	4756	430	2232	2094
2031	4708	422	2187	2099
2032	4663	412	2149	2102
2033	4617	406	2112	2099
2034	4573	404	2088	2081
2035	4534	400	2075	2059
2036	4497	394	2070	2033
2037	4463	389	2065	2009
2038	4431	385	2052	1994
2039	4398	381	2039	1978
2040	4368	378	2032	1958

Päivitetty viimeksi:

Väestö 31.12. (ennuste 2021):

20210930 08:00

Lähde:

Väestöennuste, Tilastokeskus